

**ELŐFIZETÉS**

**HELYBEN:**

Egy évre ..... 24 koron.  
Egy hónap ..... 2 koron.

**VIDÉKEN:**

Egy évre ..... 28 koron.  
Egy hónap ..... 2 k. 40 f.

**HÍRDETÉSEK:**

6-szorosított sor egyenként 20 fillér,  
minden követségénél 10 fillér.

# ARADI KÖZLÖNY

**POLITIKAI NAPILAP.**

**SZERKESZTŐSÉG:**

Aradi és csanádi egyesült  
vasúti palotájában.  
TELEFON-SZÁM: 37.

**KIADÓHIVATAL:**

Aradi Nyomda Révész-  
Társaság.  
József főherceg-ut 22. sz.  
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

Főszerkesztő:  
**Stauber József.**

Szombat, október 9.

## Tovább folytatjuk az átkelést az alsó Drinán, Száván és Dunán.

Visszavert erős orosz támadások. — Hős csapataink diadalai.

Budapest, október 8. (Hivatalos.)

### Orosz hadszintér:

Az ellenség tegnap az egész keletgaliolai és wolyhniai harovonalon támadott. A nagy haderővel és hatalmas löszerkészlet igénybevételével véghezvitt támadásai eredménytelenek maradtak. A besszarábiai határon a Dnyesztvertől északra fekvő magaslatokon és a Strypa mellett Tarnopoltól északnyugatra az oroszok két helyen nyomultak be lövészárkainkba, de ma reggel az odasiető osztrák-magyar és német segítő csapatok újra kiverték őket. Hasonló véget ért a Kremenietől északkeletre fekvő Sata-now falu elleni támadás és a talu elkeseredett harcok központja volt; hol a mieink, hol az oroszok birtokába került, de most újra szilárdan a hatalmunkban van. Hasonlóképp kézi tusában vertünk vissza Olikától északnyugatra tulerőben levő orosz haderőt. Ebben a harcban a 89. gyalogezred és a tescheni 31. számú Landwehrgyalogezred tünt ki különösen. Olikától északra is igen heves volt a harc. Kolkitől északra és északkeletre ellentámadásunk újra tért hódított. Elfoglaltuk az ellenség által védett Lisowo és Galuzia falvakat. A tegnapi és tegnapelőtti harcokban a wolyhniai területen összesen négyezer oroszot elfogtunk. Az ellenség igen súlyos veszteségeket szenvedett.

### Olasz hadszintér:

Az olaszok a vielgereuthi fensék ellen tegnap délután az egész harovonalon nagy haderővel új támadást intéztek. Ezt is az eddigéhez hasonlóan véresen visszavertük, különösen hevesen tombolt a harc egyik, a Maronia-hegyektől északkeletre levő támpontunk körül. Itt három olasz zászlóalj szorosan zárkózott tömegben ment rohamra, behatolt a szétrombolt akadályokon át, de a felső ausztriai 11. gyalogezred osztagai szoronyal verték újra vissza. Az egész támadás azzal végződött, hogy olaszok visszamenekültek állásaikba, amelyekből kiindultak. A doberdói fensék északi részén az ellenség újra eredménytelenül támadott. Selznél a 87. gyalogezred osztagai az olaszokat elűzték egy a harovonalukban fekvő kőbányából, visszavertek egy ellenséges támadást és szétrobbantották az ellenség állását.

### Délkeleti hadszintér:

Osztrák-magyar és német csapatok folytatták az átkelést a Drina alsó folyásán, valamint a Száván és a Dunán. A szerbek ama kísérlettel, hogy vállalkozásainkat megzavarják, minden ponton meghínsultak. Hőster altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

## Belgrádtól délnyugatra szerbeket fogtak el a németek.

Berlin, október 8. (Hivatalos.) A nagy főhadiszállás jelenti:

### Nyugati hadszintér:

A franciák október öt és hatodiki sikertelen áttörési kísérletei után a tegnapi nap a Champagneban aránylag nyugodtan telt el. A Navarin majortól keletre levő árokreszt, amelyet a franciák megszállva tartottak,

délelőtt ellentámadással megtisztítottuk az ellenségtől, amely alkalommal néhány fogoly és két géppuska jutott kezünkre. Az ellenséges ágyutüz este felé ismét fokozódott. Ejjel egyes helyeken gyalogsági támadásokra került a sor. Valamennyi támadást visszautasítottuk. Egy sikeres előretörés alkalmával, melyet St.-Marie-Apytól délre az ellenségnek egyik előretolt

állása ellen intéztünk, hat tisztet és kettőszázötven főnyi legénységet elfogtunk. Az Argonneoktól keletre Maloncourt mellett robbantással több ellenséges aknatárnát szétromboltunk.

### Keleti hadszintér:

Hindenburg tábornagy hadcsoportja.

Az oroszok támadásait Kosjanytól északra és a Wischniew-tótól délre visszavertük.

Lipót bajor herceg tábornagy hadcsoportja.

A helyzet változatlan.

Linsingen tábornagy hadcsoportja:

Newelnél és Omytnál (Pinkstől délnyugatra) az orosz előőrségeket elűztük. Támadásunk Czartorysktól északnyugatra előrehalad. Bothmer gróf tábornok hadseregének német csapatai több orosz támadást visszavertek.

### Balkán hadszintér:

A Drinán, a Száván és a Dunán való átkelés kedvezően folyik. Belgrádtól délnyugatra négy tisztet és kétszázkilenvenhat főnyi legénységet elfogtunk és két géppuskát zsákmányoltunk. Ram-mal szemben harc után három ágyu jutott a kezünkre. Legfelsőbb hadvezetőség. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

(Ram község a Duna szerb partján Palánkával és Bázással szemben van.)

## Csendes

### a Dardanella-harctér.

Konstantinápoly, október 8. A főhadiszállásról közlik: Dardanella-front: Egyes szórványos, helyi kölcsönös lövöldözéstől eltekintve, nem fordult elő jelentősebb esemény. Három ellenséges torpedónaszád, amelyek a Kerevisdere torkolatához közeledtek és balszárnyunkat bombolták, a mi anatóliai útegeink ágyutüz alá vettek s az egyik torpedónaszád fedélzetén tűz ütött ki, mire mind a három naszád sietve távozott a tengerszorosból. A többi hadszintéren nincs ujság.

# Le kell foglalni az élelmicikkeket.

(Varjassy Lajos dr. javaslatai a közéletmezés országos rendezéséhez. — Arad megnyitja az országos akciót. — A közéletmezési bizottság érdekes állása. — Rendkívüli városi közgyűlés.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 8.

Arad város közéletmezési bizottsága hétfői üléséből tudvalóleg megkereste Varjassy Lajos dr.-t, a kereskedelmi és iparkamara titkárát, hogy készítse el azt az előterjesztést, amely irányadó lehetne Arad közgyűlésének a drágaság ügyében a kormányhoz intézendő följelentésénél. Varjassy dr. elkészítette elaborátumát, amelyet a közéletmezési bizottság ma délután fél négykor tartott ülésén felolvasott. Az ülésen Varjassy Lajos polgármester elnökölt. A megjelent tagok nagy érdeklődéssel hallgatták a széles látókörre valló és a kérdés legalaposabb tanulmányozását igazoló, új ötleteket tartalmazó előterjesztést. Az elaborátum a jövő feladatát úgy szabja meg, hogy annak radikális megoldása a legszélsőbb igényeket is kielégítheti, amellyel pedig a közvetítő kereskedelem sem szorulna háttérbe. Varjassy dr. javaslatai túlmennek a főváros tanácsának ismert kívánalmán. Az elaborátumot kivonatossan az alábbiakban ismertetjük:—

(Arad az első.)

Az a feltételezés, hogy Arad városa, midőn a szék-sóváros után a vidéki városok közül, mint első kíván a rendkívül fontos és a válságig elmélyvedett kérdésben állást foglalni, megbecsülhetetlen szolgálatot tehet nemcsak a magyar városi polgárság küzködő millióinak, hanem magának a háború ügyének is. A kérdést nem csupán abból a szempontból kell a legobjektívabb, de legélesebb bírálat tárgyává tennünk, hogy a mintegy 4 millió lakost számláló magyar városokat a legfájdalmasabb fokozódó drágaságtól megóvjuk, a magyar intelligencia városi képviselőit a nyomor fizikai és erkölcsi pusztításának bomlasztó halála alól kiszabadítsuk, hanem ennek a kérdésnek szerencsés, vagy szerencsétlen megoldása vissza fog tükröződni jövő társadalmi és gazdasági berendezkedésünkben is. Talán utolsó alkalom kínálkozik annak meggátolására, hogy ez a berendezkedés torzképet ne mutasson. Féltő, hogy a városi lakosság a beleszura nyuló háborúból vagyoni erejében megtámadva, sőt adósságokkal terhelve fog kikerülni és a létért vívott nehéz küzdelemben nem fog többé azon az uton kellő energiával előrehaladhatni, mely a földművelő Magyarországtól az ipari és kereskedelmi Magyarországhoz vezet. De elodáztatlanul tessék a közéletmezés súlyos problémájának megoldását maga a hadi érdek, a győzelem érdeke is. Eltekintve ugyanis attól, hogy a drágaság rohamos fokozódása következtében a hadsereg ellátása is mindinkább súlyos gondokat róhat az illetékes tényezőkre, a háborúnak sikeres befejezése nem esélyes mértékben függ az itthon maradottak megélhetési viszonyaitól. A nélkül, hogy e kényes kérdésbe mélyebben behatolni igyekezném, egyszerűen utalok saját lapjainknak szokra a közleményeire, melyek az ellenfél területén feltűnő hasonló jelenségeknek a végleges győzelem szempontjából rendkívüli fontosságot tulajdonítanak.

(A kormány és a vidéki hatóságok.)

A kérdés tehát egész egyszerűen az, hogy módjában van-e akár a kormányhatalomnak, akár a helyi hatóságoknak, vagy maguknak a fogyasztóknak ezeken a teljesen abnormis állapotokon segíteni és ha igen, mik legyenek a legsürgősebb további elodáztatást egyáltalán nem tűrő intézkedések? Véleményünk szerint egyedül a kormány van abban a helyzetben, hogy az országot a közönség fenyegető katasztrófájától megóvhassa. Foglalkozunk először a jánbor, a

háborúnak konjunkturái alatt tehetetlenül vergődő fogyasztóival. A fogyasztónak ez az igénytelen beállítása azonban csak a mi fejletlenebb viszonyainkra illik. Nyugateurópa haladottabb államaiban és az Észak-Amerikai-Egyesült-Államokban a fogyasztók a leghatalmasabb szervezeteket alkotják. A kooperáció és a szolidaritás jelszava alatt tömörült fogyasztók a termelőkkel szemben nemcsak saját gazdasági érdekeiket tudják erőlyesen megvédeni, hanem a Fogyasztók Ligája annál az óriási befolyásnál fogva, melyet annak a fogyasztók nagy tömege kölcsönöz, a munkaadókat még szociális reformokra is kényszeríteni tudja. Nálunk a szolidaritás és a kooperáció jelszava még nem tudott tért hódítani. Alakultak ugyan elég nagy számmal különösen mezőgazdasági fogyasztási szövetkezetek, de azt hiszem, ezeknek erőlyes, minden osztályérdeken felül álló, kiméletlen fellépésétől a drágaság enyhülését hasztalanul várjuk.

A mi másodszer a helyi hatóságok segítő akcióját illeti, nem kell bővebben részleteznem azokat a leküzdhetetlen nehézségeket, azokat a helyi hatóságoknak anyagi és hatalmi helyzetéből fakadó akadályokat, melyeknek gyakran a teljes tehetetlenség a következménye. Mit tehet ugyanis a helyi hatóság a fenálló törvények és rendeletek hatálya alatt? Két eshetőség áll rendelkezésére. Vagy maximálja az érvényes jogszabályok korlátain belül egyes cikkeknek arát, vagy igyekszik árukat nagyban bevásárolni és a fogyasztóközönség rendelkezésére bocsátani. Ennek a kérdésnek megítélésénél igazán nem szükséges a messze idegenbe elkalandoznom, mert mindkét intézkedésnek számos és szomorú példát láttuk Aradon. Nem mintha ezen a téren bárkit minisztériummal, vagy lelkiismeretlenséggel lehetne vádolni, hanem magából a helyzetből folyik a segítségnek, ha nem is lehetetlensége, de annak kétségtelenül igen szerény arányai. A különböző hatóságok között tisztán a helyzet furcsaságának következtében nincs verseny támadt, mely az árakat — nehogy társheletőségével szemben valamelyik lemaradjon — minél magasabbra igyekezett felszöktetni. Ez az oka annak — a husarak és a tojásarak tekintetében ezt aradi példák is igazolják — hogy a hatóság fellépése az árak rohamos emelkedését okozta. Rizikójának csökkentése céljából foglalkozhatik a hatóság, — úgy amint ez Aradon is történik — szerény keretekben élelmiszerárúsítással. Ez a tevékenység azonban bármily elismeréssel is kell adóznom mindazoknak, akik az Arad városi hatósági élelmiszeri üzlet vezetésébe befolytak, már szerény kereteinél fogva sem járhat jelentősebb eredménynyel.

(A tömegfogyasztás cikkeinek kisajátítása.)

Most áttérek javaslataim pozitív részére. Javaslataim természetesen csak azokra az élelmi cikkekre fognak vonatkozni, amelyeket a tömegfogyasztás igényel. Ilyen élelmicikkek a gabonaneműek közül: a buza, a rozs és az árpa; a főzelékfélék közül: először a hüvelyes vetemények, u. m. a bab, borsó, lencse, továbbá a burgonya. A tömegfogyasztás cikkei közé sorozzuk még ezeken kívül — ma már fájdalom csak némi anachronizmussal — a marhahúst, sertéshúst és mint legfontosabbat: a sertézszeit. Végül közéletmezési cikkek még a tojás, tej és a cukor. A gabonaneműek közül egyelőre a búzával, rozsszal és az árpával fogunk foglalkozni, akább a hus és zsir kérdéseivel kapcsolatban a tengerire vonatkozó intézkedéseket is érinteni fogom. A búzára vonatkozólag a semleges államok részéről eirrendelt kivételi tilalmak nehéz helyzetet teremtetek, mivel az osztrák-magyar monarchia búzakereskedelmi mérlege elég jelentékeny mértékben passzív. Az 1907—1912. évek

átlagos behozatali többlet 1,622,499 mm.-ra rugott s azóta folyton fokozódott. Ha a behozatal nehézségein felül megfontoljuk, hogy Németország szükségletének kielégítéséhez is hozzá kellett járulnunk, be kell látnunk, hogy csak a legnagyobb takarékosság és a rendelkezésre álló mennyiség központi szétosztása segíthet rajtunk. Ezt a célt szolgálja a Hadi Termény Részvénytársaság, melynek működése elé azonban egyes termelők a legnagyobb akadályokat gördítik az által, hogy terményeiket jobb értékesítés reményében visszatartják. A termelőknek ez a reménykedés joggal támaszkodik a mult tapasztalataira. Azt hiszem elég, ha a kormánynak azokra az egymásnak ellentmondó rendelkezéseire hivatkozom, amelyek a mult évben a tengeri maximális árára vonatkozólag megjelentek. Ezekben az anomáliákon csak a kormánynak gyors és erőlyes intézkedése segíthetne, mely a renitens termelőkkel szemben a kisajátítás kényszereszközét alkalmazná.

A közéletmezés terén sokkal kevésbé jelentős szerepet játszik a rozs. A monarchia kereskedelmi mérlege e tekintetben is passzív ugyanesak az 1907—1912. évek átlagában 326,643 mm.-val. Arpában a monarchia külkereskedelmi mérlege az említett időpontban 2 millió mm.-val aktív volt. Ezekre a terményekre vonatkozólag is a kisajátítás sürgős eirrendelését tartjuk kívánatosnak.

A száraz babért, borsóért és lencseért követelhető legmagasabb árak megállapításáról intézkedő miniszteri rendelet 1915. július hó 28 tól kezdve métermérszánként a száraz bab maximum árát 40, a száraz borsó és lencse legmagasabb árát 50 koronában állapítja meg. Ezek az árak tulajdonképpen nem tekinthetők. A baj azonban az, hogy ezeken az árakon árut egyáltalán kapni nem lehet. Ujra azt kell kívánnunk, hogy ez árak maximálása a kényszerelvétől kiméletlen rendszabályaival köttessék össze.

A burgonyáért követelhető legmagasabb ár megállapításáról két fontos rendelet jelent meg. Az áprilisi rendelet a burgonya árát métermérszánként egységesen 11 koronában határozta meg, de csupán az Országos Gazdasági Bizottság részére való átengedés esetében, szabályozatlanul hagyván az ezen kívül eső forgalomban történő eladásokat. Az e hó 3-án megjelent rendelet a burgonyáért követelhető legmagasabb árakat első sorban az általános forgalomban állapítja meg emelkedő tendenciával. Ezeknek a maximális áraknak ugyanaz lesz a következményük, mint a hüvelyes vetemények maximális árának, egyes termelők vissza fogják tartani. Ennek a fordított premialis rendszernek ismét a fogyasztók lesznek az áldozatai. Igazságtalan késői megelégedésénél fogva ez a rendelet a kereskedő osztályval szemben is, mert kénytelenek lesznek a drágábban vásárolt burgonyát a jelenlegi maximum árakon adni. Ausztriában a burgonya maximum ára jelenleg 8 korona, tehát a mi kezdő árunknál 1 koronával alacsonyabb. Az egyedüli megoldás itt is az összes készletek lefoglalása és megfelelő szervezet útján a fogyasztókhöz való juttatása.

A vágómarháknak, helyesebben a marhahusnak kérdésével röviden végezhetünk, hiszen ez a fogyasztási cikk már régebben megszűnt népelelmiszeri cikk lenni. Ennek a kérdésnek megítélésénél ma már nem lehet pusztán élelmiszeri szempontokra szorítkoznunk, annak rendezésébe elsőrangú mezőgazdasági érdekek is beleszólnak. Ez a súlyos kérdés csak akkor lesz rendezhető, ha a földművelésügyi minisztérium teljesen precíz adatokkal fog rendelkezni. Németország a háború folyamán már 3 állatszámllást rendezett s annak adatait közzé is tette. Kormányhatósági intézkedések csak akkor járhatnak eredménnyel, ha teljesen megbízható adatokon épülnek fel. Itt tehát első feladat volna a helyzet feltárása, azután a mezőgazdasági érdekek megvédése és csak ezután lehetne szó a közfogyasztás igényeinek kielégítéséről. Az erre a célra esetleg rendelkezésre maradó élőállatok árát maximumára kellene.

Ezzel eljutottunk az utóbbi napok legaktuálisabb kérdéséhez, a sertés és különösen a sertészsir kérdéséhez. A sertéshus és zsir árának a normális viszonyokhoz képest körülbe-

lül 500%-os emelkedése, országos jelenség és mindenütt ugyanazokra az okokra vezethetők vissza. A sertéspestis terén a kormány a tengerre vonatkozó intézkedései a leglehetősebb állapotokat teremti. Gyakran úgy szólván a sertés szájából vitték el, hogy más talán nem fontosabb célokra felhasználják a tengerit. Ez az állapot a hízalókat arra kényszerítette, hogy malacokan sovány állapotban tuladjanak. Ezeknek az állapotoknak természetesen következménye lett tehát a most beállott szezonra és zsirinség, melyet állítólag fokozott egyes nagyobb fővárosi intézeteknek az az eljárás, hogy a készleteket összevásárolták. Ezzel a minden embert érintő irtoztos állapottal szemben a kormánynak két teendője lehet. Rögtön segítséghoz csak az vezet, ha a kormány az összes zsirkészleteket lefoglalja és megfelelő szervek útján a közönség rendelkezésére bocsátja. A másik intézkedésnek a hízalás zavartalan menését kell biztosítani. (Előadó most a szeptember hó 25-én a tengertermés zár alá vételéről kiadott rendeletet boncolta és megalapította, hogy az nem alkalmas ennek a célnak elérésére.)

Visszatért ezután a sertészsir kérdésére; a mai inséges helyzeten szerinte csak úgy lehetne segíteni, ha a kormány 1. az országban a magán-togyasztás igényeit meghaladó zsirkészleteket kíméletlenül kisajátítaná és megfelelő szervek útján normális áron a togyasztó közönség rendelkezésére bocsátaná; 2. a hízalás biztosítása által elejét venné annak, hogy hasonló eset megismétlődhessen. Ez utóbbiakhoz szerény véleményünk szerint egyedül a tengeri termés teljes kisajátítása vezetne.

A népelemezési cikkek közzé sorolható még a cukor, tej és tojás. A cukorra nézve a kormány rendeletei teljesen befejezett tényeket teremtettek, a tejjel való ellátás pedig az áru rendkívül kényes természeténél fogva nem látszik országosan rendezhetőnek. A tojás termelése tekintetében úgy Magyarország, mint a monarchia kedvező helyzetben van. A magyar külkereskedelmi mérleg körülbelül 320,000 darabbal, a szerződéses vámterületnek külkereskedelmi mérlege mintegy 600,000 darabbal aktív. Ebből az adatból levonható az a következtetés, hogy a Németországba irányuló, különben is redukált export, a melyet szövetségesünkkel szemben meg nem szüntethetünk, nem magyarozza meg a most már jóval több, mint 100 százalékos emelkedést. Ennek az emelkedésnek a magyaroztatását a termelés, különösen a takarmány árának nagymérvű emelkedésében és talán a spekulációban kell keresnünk. Véleményünk szerint a tojásellátás központi szervezése az áru romlandó természeténél fogva nehezen volna keresztülvihető. A legmagasabb árak országos megállapítása, ezeknek a hatóságok részéről szigorú ellenőrzése esetében sikerre vezetne.

#### (A megoldás módjai.)

Most fogom kijelölni azokat a teendőket, melyek a kérdésnek még mai fenyegés stádiumában is alkalmasak a segítségre. Mivel a helyi hatóságoknak önállóan cselekedni nem szabad, legyen a kormány az, amely az államhatalom egész sulyával szembeszáll a már-már fenyegető éhséggel. Láttuk, hogy az árak maximálása legfeljebb ahhoz az eredményhez vezet, hogy árut vagy egyáltalán nem, vagy csak a hatóságilag megállapított legmagasabb áron felül lehet vásárolni, láttuk, hogy központi szervek, m. p. az Országos Gazdasági

Bizottság és a Hadi Termény Részvénytársaság hivatásuknak alig képesek megfelelni, mert a termelők nem kényszerítették terményeik eladására. Ezen az anomálián a közlelmezés érdekében segíteni csak úgy lehetne, ha az árutulajdonosoktól megvonatnék az a lehetőség, hogy áruikat visszatartsák. Erre két mód kínálkozik. Az egyik, az a Budapest székesfőváros tanácsa részéről előterjesztett határozati javaslat álláspontja, amely szerint kéri fel a közgyűlés a kormányt, hogy a legmagasabb árral megszabott cikkekre nézve a közpénzfizetés ellenében való eladási kötelezettséget rendelje és egyúttal a helyi hatóságokat hatalmazza fel, hogy azoktól, akik az áru ekként való eladására nem hajlandók, az árut hatósági kényszer útján átvehessék és az illetőt megbüntethessék. — A határozati javaslatnak ezt a részét természetesen megelőzi az a propositio, hogy a kormány az összes fontosabb élelmi cikkeknek árait országosan és egyszerre szabja meg. Nem hinném, hogy ennek a javaslatnak megvalósítása célravezető volna. Igen nehéz ellenőrzést tenne szükségessé és ha az árutulajdonosok egy szebb jövő reményében, sarkalva erre az alacsonyan megállapított ártól is, áruikat mégis eltikolnák, a jelen súlyos helyzetén nem segítünk volna. De igazságtalan is ez a megoldás azokra nézve, akik a kérdéses élelmi cikkeket önhibájukon kívül, tisztán azért, hogy vevőközösségüket kiszolgálni tudják, a majdan megállapítandó maximális áron felül vették. Ez a rendelkezés sok kiskereskedő existenciájának sirját séhálná. Azt hiszem az egyedül célhoz vezető mód az, melyre a háboru esatere szóló kivételes intézkedésekről alkotott t. c. kiegészítéséről rendelkező 1914. L. t. 2. és 8. § nyújt jogalapot. Ez a két § úgy rendelkezik, hogy a miniszterium elrendelheti, hogy mindazok, akik meghatározott élelmszükségleti vagy más elsőrendű közszükségleti cikkek termelésével, előállításával, feldolgozásával vagy forgalombahozatalával foglalkoznak, ilyen cikkeiknek egész készletét jelentésük be. A miniszterium azt is elrendelheti, hogy az élelmszükségleti és más elsőrendű közszükségleti cikkek birtokosa cikkeiből a saját házi vagy gazdasági szükségletének megállapított mértékét meghaladó mennyiséget a közigazgatási hatóság felszólítására köteles a törvény értelmében hatóságilag megszabott legmagasabb áron közpénzfizetésért a közigazgatási hatóságnak átengedni. — Ez az az archimedeszi pont, a melynek segítségével az országot jelenlegi sanyaru, nélkülözéssel teli helyzetéből ki lehet emelni. Le kell foglalni, ki kell sajátítani a népelemezési cikkek és a közönség vásárló képességének arányában megállapított maximális árakon, a kereskedelmi szervezet igénybevételével kell a fogyasztókhoz juttatni. Azokat pedig, a kik az árukat drágábban vásárolták, kártalanítani kell. A népelemezési cikkeknek lefoglalásával, értékének kiegyenlítésével, a kereskedők útján történő forgalombahozatalával, a kártalanítási összeg kifizetésével meg lehetne egy olyan központot bízni, a melyet bár sokkal szűkebb hatáskörrel a főváros határozati javaslata is állami beszerző központ név alatt megemlít.

Ez a Központ átvenné az összes hatósági lag lefoglalt készleteket, igyekeznék tőkével az állam, esetleg a törvényhatóságok részéről is bőségesen elátva külföldön is vásárolna és árukat a nagy és kiskereskedelem útját, forgalomba hozni. A termelő részéről követelhető legmagasabb árat a központ és nagykereskedelem árait a kormány, a kiskereskedelmi árat a helyi hatóság állapítaná meg. A Központ természetesen nem csak, hogy semmiféle nyereségre szert nem tehetne, hanem nagyobb veszteségeket kellene szenvednie, hogy ez által a népelemezés alacsony áron legyen kiegyenlíthető. A Központ szervezetébe állami és törvényhatósági elemeken kívül, a kereskedő társadalmat is be kellene vonni.

#### (A bizottság határozata.)

Mátek Lajos dr. helyesli az előadói javaslatot. Ő azonban még azt is követelné, hogy az állam vegye el az összes élelmi cikkeket és súlyos büntetés érje szokat, akik nem táriák föl raktáraikat. A maximális árakat úgy kel-

lene megállapítani, hogy a termelési költségeket csak a tisztességes polgári haszonnal egészítsék ki. A kiskereskedelem árai is megállapítandók.

Zabor Andor tb. megjegyének is voltak javaslatai, amelyekből kiemelendők a következők: Arad írjon föl a kormányhoz és mutasson rá arra, hogy a tengeri rekrutálására vonatkozó rendelet végrehajthatatlan. A rendelet lehetetlenné teszi a sertéselhízást, ezen pedig segíteni kell; kéri meg a város a kormányt, hogy az árdrágítók ügyeinek gyorsabb tárgyalására utasítsa a hatóságokat épp úgy, mint az Németországban és Ausztriában történik.

Az ülésen táviratot kapott a polgármester Bárczy István budapesti főpolgármestertől, aki azt jelentette, hogy a városok kongresszusa jövő héten a közlelmezés ügyében ülést tart. A közlelmezési bizottság köszönetet mondott Varjasz dr.-nak nagy munkájáért és a következő javaslatokat teszi a tanácsnak:

1. Hivjon össze rendkívüli városi közgyűlést a közlelmezés ügyében és intézzen feliratot ezen elaboratum szellemében.
2. A feliratot küldje meg a társörvény-hatóságoknak támogatás és rendkívüli közgyűlés összehívása céljából.
3. A polgármester a városok kongresszusán mutassa be a most letárgyalt elaboratumot.

Ugy értesülünk, hogy Arad város rendkívüli közgyűlését hétfőn tartja meg.

## Görögország és az entente balkáni tervei.

(Konstantin király megbuktatta Venizeloszt. — Nem lesz eredménye a balkáni kalandnak.)

Állami tudósítás.

Athén—Szófia, okt. 8.

A görög lapok érdekes részleteket közölnek Venizelosz lemondásáról. Ezek szerint a király, aki már a táviratlopás ügye miatt régen nehezzel Venizeloszra, tudomást szerzett arról, hogy Venizelosz teljesen lekötötte magát az ententének. Venizelosz nemcsak a partraszállítást akarta megengedni, hanem azt is akarta, hogy mikor az osztrák-magyar és német offenziva megkezdődik Szerbia ellen, Görögország esatlakozzék rögtön a négyesszövetség mellé és adjon a szerbeknek fegyveres segítséget. Ez mind a király beleegyezésének kikérése nélkül történt volna meg. Konstantin király azonban idejekorán tudomást szerzett a dolgról és kényszerítette Venizeloszt a lemondásra.

#### Bomlik a Venizelosz-párt.

Athén. Venizelosz pártjából harminckettől képviselő, nagyjából mohamedán, kilépett. Nem hiszik, hogy Venizelosz most a kormánynak nehézségeket fog okozni.

#### E hibázott a balkáni akció.

Lugano. A Corriere della Sera szerint célszerűbb lenne, ha az entente ahelyett, hogy erejét Szalonikiben és Várnánál szétmorzsolná, kétfőtözött erővel támadna keleten és nyugaton. Olaszország is be fogja bizonyítani, hogy kötelelességet oszadaltatos módon teljesíti. Végül a fe-

lett sajnálkozik a lap, hogy Románia, dacára annak, hogy az ententel rokonszenvez, egyelőre mégis semleges marad és az események fejlődését várja be.

#### Olaszország a Balkánon.

Chiasso. Az újabb olasz évfolyamok behívását kapcsolatban hozzák azzal, hogy Olaszország részt vesz a Balkán akcióiban.

Eles görög tiltakozás az entente csapat-szállításai miatt.

Basel, október 8. A „Basler Anzeiger” jelentő Párisból: Az itteni görög követ átnyuj-

totta a második éleshangú tiltakozó jegyzéket is az entente-csapatoknak Szalonikiban való partraszállítása miatt.

Zürich. Az entente közös jegyzéket fog átnyújtani a görög kormány-nak, amelyben a szövetség kérdését körvonalozni fogja, továbbá megokolja, hogy miért engedje át Görögország az entente csapatokat Szerbiába.

#### Ostromállapot Görögországban.

Genf. Nemesak Szalonikiben, hanem egész Görögországban kibírdették az ostromállapotot.

## Három oldalról támadjuk Szerbiát.

(A Drina-Száva-Duna-menti átkelésünk. — Félkörben átkaroljuk a határt. — Megkezdődnek a bolgár operációk is.)

Tárvall tudósítás.

Budapest—Bécs—Szófia, okt. 8.

A sajtóhadiszállásról jelentik: A Szerbia ellen való nagy offenzíva, amelyet napok óta feszült figyelemmel várt az egész világ, tegnap megkezdődött. A szövetségesek az első csapásra megoldották a legnehezebb feladatot: az ellenség elkésredett ellentállása dacára számos ponton átlépték az alsó Drinát, a Szávát és Dunát és ezzel óriási félkörben átkarolták az egész szerb határt. Az első támadás nagyvonalú operációs tervre mutat. Boszniából a Drinán át, a Szerémségből a Száván át a Macsvába és végül a Dunán át Szerbia északi részébe behatolt magyar, osztrák és német csapatok a szerb erőket mindenütt visszavetették.

#### Bolgár csapatok átlépték a szerb határt.

Szófia. A L'Echo de Paris jelenti, hogy bolgár csapatok több helyütt átlépték a szerb határt. Szerb körökben az a meggyőződés, hogy Bulgária ezzel határincidenseket akar előidézni, hogy ezek alapján a hadüzenet megtörténhessék. Szerbiában szitárdul el vannak határozva, hogy a provokációnak nem tognak telülni.

#### Szerbia még nem akar harcot Bulgáriával.

Páris, október 8. Ideérkezett hírek szerint bolgár bandák betörték Szerb-Makedóniába. A szerb őrségek parancsot kaptak, hogy a sorkatonasággal való összetűzést még kerüljék.

#### Október 10-én indul meg a bolgár offenzíva.

Páris, október 8. A félhivatalos „Temp” jelenti, hogy Ferdinánd bolgár király végleges döntése megtörtént és a mecklenburgi herceggel való megállapodás értelmében a bolgár offenzíva Szerbia ellen október tizedike körül meg fog indulni.

Szófia, október 8. A „Bulgarischer Lloyd” közlése szerint már csak órák kérdése, hogy Bulgária megkezdje a makedón területek okkupálását. Bizonyosra vessik, hogy a szerbek előrelátható ellentállását hamarosan megtörik, mivel a bolgár-szerb határon terepnehézségek nem gátolják a hadműveleteket. Az entente állítólagos partraszállításában itt nem hisznek, s még kevésbé tartanak angol vagy francia csapatok közvetlen beavatkozásától. A Gó-

rögországgal való meg egyezés értelmében a bolgár és görög határ között tíz kilométer szélességű semleges zóna van, amely minden összetűzésnek és határértésnek elejét veszi. A központi hatalmak Szerbia ellen való offenzívájának híre itt leirhatatlan hatást keltett, amely nagyban hozzájárul ahhoz, hogy most már igen gyors tempóban kövessék egymást a döntő események.

#### A bolgár szobranje összehívása.

Szófia. A szobranje október huszonnyolcadikán ülést tart. Az ellenzéki vezetők a szobranje azonnali összehívását sürgették, a kormány azonban kijelentette, hogy nem látja szükségét az időelőtti összehívásnak. A kormány ragaszkodik ahhoz, hogy a szobranje csak a betelezett ténytet vegye tudomásul s kerülni akar minden hosszabb vitát.

#### A tráciai hadművelési terület.

Rotterdam. A bolgár hatóságok sztratégiai okokból a polgári lakosságot a tráciai parton fekvő helyiségekből eltávolították.

#### Nis légi bombázása

Bukarest, okt. 8. Nisből táviratozák október 4-iki kelettel: Ma duítán 3 órakor két ellenséges repülőgép jelent meg Nis fölött és bombákat dobtak a városra. Ot személy, köztük állítólag két osztrák—magyar togoiy meghalt. Többen megsérültek és egyes házak megrongálódtak. A szerb tüzérség lövöldözött a repülőgépekre; ezek azonban a bolgár határ felé sértetlenül tovaszálltak. Nisben leirhatatlan a pánik.

#### Bolgár ultimátum Szerbiának.

Hága. A Reuter irodának jelentik Pétervárról: Az itteni szerb követ azt az értesítést kapta, hogy a bolgár kormány ultimátumot intézett Szerbiához, melyben újból összefoglalja a bolgár követeléseket Makedóniát illetőleg és válaszra huszonnégy óras terminust tűz ki.

## IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

### Színházi műsor:

Szombat: „Tisza virág” operett.

A színház hírei. „A falu roseza”, a népszínművek gyöngye kerül színpadra este rendes helyárrakkal, melyre a társulat nagy gondnal készült, még pedig úgy, hogy a legkisebb szerep is elsőrendű kézben van. Várady Margit ez alkalommal mint népszínmű énekesnő fog bemutatkozni Finom Rózsai szerepében, Gondör Sándort Barics játssza, a többi vezető szerepeket: L. Kiss Mariska, Borosnyai, Benkőné, Herold, Polgár S., Deili; a darab többi szereplői: Várnai, Hidvéghy, Járai S., Kertész, Győző; a nők közül Szász Anna az új anyaszínésznő, kinek még nem volt alkalma külön bemutatkozni; K. Pongrácz Matild egyegy mellékszerepben segítik elő a „Falu rossza” pompás előadását. „A hájos ismeretlen” nagy sikert aratott operett, vasárnap d. u. 3<sup>1/2</sup> órakor mérsékelt helyárrakkal először kerül színpadra ugyanabban a szereposztásban, mint a bemutatkozó alkalmával. Előkézsületen „Két jómadár” és „Kávéházi Konrád” újdonságok.

\* Várady Margit — a Vörös Kereszt Egyesület és az aradi rokkant katonákért. Az október 17-iki hangverseny rendező-bizottságának egy küldöttsége ma felkereste Várady Margit, a budapesti Operaház ösztöndíjas tagját, az aradi Nemzeti Színház művésznőjét és felkérte, hogy ezen jótékony célú hangversenyen szerepeljen. A művésznő a legnagyobb örömmel igérte meg felléptét, annál is inkább, mivel ilyen irányú jótékonykodásban Budapesten is tevékeny részt vett. Így október 17-én este 8 órakor a Kulturpalotában alkalmas lesz Arad közönségének egy igazán művészi est-évezetében. A művésznő énekszáma mellett Grallertné Martini Eilda urnó által írt és felolvasandó költeménye lesz a jótékony est egyik főeseménye annál is inkább, mert Arad társadalmában mindenkor nagy élvezettel hallgatta a lelkes írónő saját szerzeményű költeményeit.

\* Mater Dolorosa premierje. (Nagy Nordisk dráma az Apollóban.) A Nordisk-filmgyár egyik legszebb filmjét mutatta be ma este az Apolló-színház a közönség páratlan érdeklődése mellett. Az anyai szeretetnek, a tengernyi fájdalom is átragyogó megbékülésnek szent, magasztosult érzelmeknek dicsőnyes szoborműve ez a kép, a Mater Dolorosa. A főszerepet a Nordisk nagyszerű tragikája, Marie Dinesen játssza benne s elfogódva, megremegőn nézzük játékát, amelyen át meg kell ismernünk minden anya érzését, szívét. Bánszát és szeretetét, a mely gyermekeikhez tüzi őket. A meekapó meseszövegsnek stilszerű keretet adott a gondos, művészi rendezés. A nézőteret utolsó helyig megtöltő közönség elragadtatással fogadta a gyönyörű drámai képet s nagy sikere volt az érdeklődésének című festőien szép filmnek is. A grandiózus műsort még szombaton és vasárnap vetíti az Apolló.

\* A Kárpátok hősnője. (Háborus szentáció az Urániában.) A színház mai műsora az elmúlt kárpáti harcok legviharosabb idejéből vette anyagát. Mikor az ellenséges hordák előzönlöttek a Kárpátok minden zugát, sok olyan tragédia játszódott le, amely nemesak író tollára, festő ecsetére, hanem a világ-történelem megörökítéséhez való. A hősiességek és az önfeláldozásnak egész legendái keletkeztek és ezen legendák köréből vett ki egyet a mai dráma. Egy olyant, amely feltétlen tiszteletet és elismerést parancsol és amely lélekfelemelő nagy tanulságot szolgáltat. A dráma a helyszínen lett felvéve, rendezése és kiváló színészek közreműködése biztosítja a feltétlen sikert. A szereplők közt két magyar művészt is találunk, kiket filmről már jól ismerünk: Antalffy Sándor és Lugvig Ernő. — „A relytjeles koporsó”, a budapesti színházak est a nagy szentációját legközelebb mutatja be az Uránia. 5

\* Psylander és Henny Porten az Apollóban. Az Apolló-színház hétfőn és kedden Psylanderrel két Nordisk-újdonságot, szerdán, csütörtökön és pénteken Vass Richárd ismert irodalmi művét, Alexandrát Henny Portennel a főszerepben, szombaton és vasárnap: Egy rezervista álmát mutatja be.

# Románia nem mozgósít.

(A bukaresti szerb követ kudarca. — A nyughatatlan russzofilek.)

— Távirati tudósítás. —

Bukarest—Szófia, okt. 8.

Szófiából jelentik az „Associated Press“-nek:

A bukaresti szerb követ felkecseste Bratianu miniszterelnököt és kormánya nevében kérdést intézett hozzá, vajjon Románia hajlandó volna-e Szerbia érdekében az általános mozgósítást elrendelni.

Bratianu miniszterelnök kijelentette, Románia helyzete ezidőszereint az, hogy a határain német és osztrák-magyar csapatok állnak fedezékeikben és így veszélyes dolog volna az általános mozgósítás elrendelése.

Russzofil mesék Bulgáriából.

Bukarest, október 8. Brailából írják a bukaresti russzofil lapoknak azt a fantasztikus mesét, amelyet csak a kuriozium kedvéért közlünk:

Bulgáriából érkező személyek beszélnek, hogy a szomszéd királyság összes tevékenységi ágazatában a németek uralkodnak. Ilymódon nemcsak a miniszteriumokban, hanem még a vidéken is német katonák vannak.

Filipescu tervel.

A „Moldova“ írja ezeket a maliciózus sorokat:

— Filipescu ur nemrég levelet írt a párisi Le Journal szerkesztőjének, amelyben kifejezést ad azon meggyőződésének, hogy immár elmúlt a kedvező alkalom Románia akcióba lépésére a központi hatalmak ellen. Filipescu ur akkor nem gondolt arra, hogy néhány nap múlva ezen meggyőződését meg fogja változtatni. Ma

ugyanis már ismét követeli Románia akcióbalépését. Azt hiszi, hogy most már elérkezett a pillanat Románia megveretésére és ennek a meggyőződésének kifejezést is ad. Filipescu ur szerint ugyanis Romániának verést kell kapnia, mert így szerezheti meg magának Erdélyt. Onök azt hiszik, — írja a Moldova — hogy ez tréfa? Nem! Ezek a nagy államférfiu tulajdon szavai. Es Filipescu ur történelmi példákat is talál állításának igazolására. „Hát Piemontot nem verték meg többször és Olaszország egységét mégis nem teremtették-e meg?“ — kérdi. Ez a megokolás csodálatraméltó és Filipescu ur győzelmesen boldog.

Károly király halálának évfordulója.

Bukarest. Október hó 10-én, vasárnap lesz egy éve, hogy Károly román király meghalt. Az évforduló alkalmából Curtea-de-Argesben az elhalt király temetési helyén, jövő vasárnap ünnepélyes gyászisten tisztelet lesz, amelyre az özvegy királyné tegnap utazott el Sainajából. Erzsébet özvegy királyné a szinajai Foisor kastélyból elindulva, automobilon tette meg az utat Comarnicig, shonnan külön vonaton utazott Curtea-de-Argesbe.

A négyes entente erőlködése Romániában.

Amsterdam. Bukaresti táviratok szerint a négyesszövetség képviselői minden betetyásukat latba vetik, hogy a román kormányt az entente részére megnyerjék. Bratianu azonban kijelentette, hogy Romániára nézve nem torogtattak ok arra, hogy eddigi magatartásán változtasson és hogy semiegyeségét feladja.

# Karácsonyra fegyverszünet?

(A világháború a Balkánon dől el. — Németország nagy gazdasági és politikai szövetséget tervez a monarchiával.)

— Távirati tudósítás. —

Krisztliánia, október 8.

Stockholmból táviratozzák az *Attenposten*-nak: Rohrbach Pál, az ismert német publicista Stockholmban járt és ez alkalmából a politikai és katonai helyzetéről a következő kijelentéseket tette:

A francia-angol offenzíva, az entente seregeinek minden erőlködése dacára nem fog sikerülni, mert a németek az első lövészárkok mögött teljes tizenöt kilométer mélységben szinte bevehetetlen mezél erődítéseket építettek.

Mielőtt ezen a fronton a háború sorsára esetleg döntő hadműveletek történehetnek, el fog dőlni a világháború — a Balkánon.

Németországnak megmásíthatatlan szándéka, hogy nagy politikai és gazdasági szövetséget létesítsen két szövetségesevel, Ausztria-Magyarországgal és Törökországgal, ami abban az esetben, ha a Hamburgtól Konstantinápolyig vezető-ut elvitázhatatlanná a középponti hatalmak részére nyitva tartható, azzal az eredménnyel fog járni, hogy Németország a jövőben gazdaságilag teljesen független lesz.

Minden kilátás megvan arra, hogy a Balkánon aránylag rövid idő alatt el fogjuk érni célunkat és ka-

racsonyra elérhetjük a fegyverszünetet.

Mihelyt a középponti hatalmaknak a Balkánon elért sikerei nyilvánvalóvá lesznek, Anglia tudatára ebred annak, hogy a győzelem minden reményéről le kell mondania. Tisztában lesz azzal is, hogy az angol világuralom legérzékenyebb pontjait, Egyiptomot és a szuezi-csatornát nagy veszély fenyegeti.

Angliára hárul szövetségesei további hadiköltségeinek terhe, a nélkül, hogy kiútása volna arra, hogy valaha visszakapja ezeket a milliárdokat, a melyeket most kényszerűségből odaadott. Oroszország is be fogja látni, hogy Konstantinápolyról szőtt álmai nem valósíthatók meg. Rohrbach szerint ekkor fog beállni a béke után való komoly áhítozás időpontja.

Berlin, október 8. A „Vossische Zeitung“-nak jelentik Bukarestből: A félhivatalos „L'Indépendance Roumaine“ vezércikkében ezt írja:

A Szerbia elleni új harcok kimenetele döntő lehet a világháború kimenetelére és nincs kizárva, hogy a béke onnan fog jönni, ahonnan a világháború kiindult. Törökország nem várt ellenállása mindent megváltoztatót a Balkánon.

## Megdrágítja a kenyeret az élelmezési bizottság.

(Alkaiom a visszaélésekre. — Vásárpaptól juh húst mér ki a város. — Két új városi élelmezési üzlet nyitása. — Sertés hús és zsír árusítása a hatósági husszékben.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 8.

Arad város közlelmezési bizottsága ma ismét teljes nyilvánossággal ülésezett. A bizottság maga volt kénytelen belátni, hogy éppen annak az ügynek vált ártalmára az elzárkózás, amelyet szolgálni akarnak. A sajtó informálásának mindig az eredeti forrásból kell történnie és nem szabad arra kényszeríteni az újságírókat, hogy azt, amit a maga szemével láthat és a maga fülével hallhat, másénak segítségül vételével lássa és hallja. A tények hibásan, a viták sokszor elferdítve jelennek meg, ha az információt informálni nem tudó bizottsági tagtól volt kénytelen megszerezni az újság. A közlelmezés közügy, amelynek irányításáért azok felelősek, akik azt vállalták és ezt a felelősséget csak úgy viselhetik, ha módjukban van eszelekedetük egész anyagát rendelkezésére bocsátani a közönségnek. Hogy a közönség teljesen tisztán lásson, erre való a sajtó, amely ezenkívül még azt is elvégzi, hogy a közönség óhatait, öklét a bizottság rendelkezésére bocsátja. Tebát csak a teljes nyíltság válhatik e két fontos tényezőnek és magának a közlelmezésnek hasznára. Varjassy Lajos dr. ezt el is mondotta ma az ülésen és javaslatára megszüntették a zárt tárgyalásokat.

Legfontosabb tárgya a máltanácskozásnak az volt, hogy a közlelmezés óriási problémájának országos rendezését milyen módon indítsa meg Arad város törvényhatósága. E nagyleletűségi részéről az ülésnek lapunk más helyén számolunk be.

A husinség csökkentésére a most egyelőri módhoz, élőállatok beszerzéséhez tolvamodott a tanács és mint meztük, juhokat vásárolt. A kiküldött bizottság visszaérkezett utjából és már vasárnap, a Thököli-téri városi sátorban a közönség kaphat juh húst. Egyelőre 280 darabot vágnak le és két korona nyolcvan — három koronáért árusítja a város. Nem terjesztette még Lócs Rezső helyettes polgármester a bizottság elé a részletes adatokat és így nem tudjuk, mennyibe kerül a városnak a juh hús. Azonban nem mondható helyesnek, hogy a város hasznot vegyen a hús után, a melyet oly régóta nélkülöz a közönség. Ha lehet, akkor a hús árát alacsonyabban kell megállapítani, mert, mint az előző Varjassy Lajos polgármester igen helyesen jegyezte meg, Arad után igazodik egy igen nagy környék és az árdragítás igen sok szegény embert sújt a vidéken is. Így történt ez a tojás árának megállapításakor is úgy, hogy a megyei főszolgabírók már azzal a gondolat-tal foglalkoztak, hogy jeljenlik a bíróságnál az aradi tanácsot, a mely kiüti a falatot a lakosságuk szájából.

Sertéseket is vásárol a város. Többféle ajánlat érkezett a bizottsághoz, amelyek felett a tanács holnap tartandó ülésén dönt. Tekintettel a jövő hónap közepe táján várható sertésbőszere, a tanács csak a legszükségesebb mennyiséget vásárolja és a húst hatósági mézszárszékben mér ki. Farkas György tanács

ajánlotta fel erre a célra üzletét és közreműködését. Ha meg tud vele a tanács állapotni, ő mér ki a húst, ha nem, akkor megnyitják a hatósági husszékot.

A leghatározottabban helyteleníteni kell a közlelmezési bizottságnak azt az indokolatlan lépését, amelyvel megbojgatta a kenyér egységes árát és tág teret nyitott ismét a közönség megkárosításának.

Több pékmester ugyanis azt kéri, hogy a főzlisztből, amely nagyobb mennyiségben áll rendelkezésre, süthessen kenyeret és ezt 50 fillérért árusíthassa. Most a kenyér ára 48 fillér, 40 filléres lisztből készül. A főzliszt ára 59 fillér. Azzal indokolják ezt a kérelmet, hogy a pékek a tavalyi liszt szükségletnek megfelelő mennyiségű gabona bevásárlására adtak megbízást a malmoknak és ebből sokkal több főz- és fehérliszt készül, mint amennyire nekik szükségük van. Ezért tehát fehér kenyeret kell sütniök és Aradról kenyeret kell kiszállítaniok.

Az első kérést a bizottság teljesíthetőknek találta és megengedte, hogy 56 fillérért fehér kenyeret áruljanak. Feltétel az, hogy az üzletben feltűnő módon jelezni kell a kétféle minőségű kenyér árát és aki ezzel visszaél, attól mevonják a drágább kenyér árusításának kedvezményét. Az ellenőrzést a rendőrségre bízzák.

Megállapítjuk, hogy Grez Nándor főkapitány főszolgabíróval ezelőtt kijelentette, hogy a rendőrség a mai munkakörével semmiféle ellenőrzésre sem vállalkozhatik. De ha lenne is megfelelő személyzet és ha minden pékműhelybe két detektív tartózkodnék éjjel is, nappal is meg tudná gátolni, hogy a főzlisztet a pék ne keverje barna lisztrel oly arányban, hogy azt még a konkurrens se vegye észre. A bizottság direktre rákényszeríti a péket, hogy a közönséget becsapja és olcsóbb lisztből készült kenyeret drágábban adjon el.

De különben is maga a bizottság nyomában beismerte, hogy az ellenőrzés lehetetlen, a mikor kimondotta, hogy a kenyérkivittelt nem engedélyezi, mert nem lehet ellenőrizni, vajon csakugyan a kontingentált mennyiséget exportálják-e és nem többet?

Sajnálatos, de amikor az élelmezés terén emberi aggyal el sem képzelhető lelkeien visszaéléseket lát a teljesen kiszolgáltatott közönség, akkor bizalmatlanoknak kell lennünk és a hatóságtól joggal várjuk el, hogy védjen meg bennünket. Ha fehér kenyeret akar a hatóság a közönségnek juttatni, vegye át a lisztet a pékektől, állítson fel egyszerű pékműhelyt és süssön ő maga fehér kenyeret.

Megengedte azonban a bizottság a pékeknek azt, hogy mindentéle fehér és luxus süteményt készítsenek, amint hogy ez eddig sem volt tilos, de eltiltotta, hogy a darát exportálják.

Bajelentette a helyettes polgármester, hogy a tanács ma tartott ülésén a hatósági lisztüzlet megszüntette, azonban azt is élelmiszerkereskedéssé alakítja át és még a Széchenyi utcában a Handel testvérek volt üzletét is kibérli és ott is élelmiszerkereskedést nyit.

A közlelmezés javítását célzó akció érdekében Zubor Andor tb. főjegyző terjesztette elő még ezután néhány igen okos és praktikus javaslatot, amelyek megvalósítása érdekében a bizottság a tanácsot kéri meg. Minthogy ez idő szerint még ezekről nyilvános diskuszió nem lenne helyén való, a polgármester azokat mint üzleti titkot kérte tekinteni és csak ha megvalósításuk elé már nem gördülhetnek akadályok, értesíti rólok a közönséget.

Csak mint a mai helyzetre rendkívül jellemző adatot írjuk meg, hogy a város ötszáz méltalmára zabot akart vásárolni a Hadi Tarmény Részvénytársaságtól, amely utasította egyik aradi bizalmasát, hogy adja el a városnak. A zab maximális ára 28 korona, de ezen felül még nyolc korona ötven fillér kiadás van rá. Többek közt az Aradon átvett zabért nyolcvan és a zsákért öt koronát kell fizetni mértékárként.

# Augusztia főhercegnő október 12-én jön Aradra.

(A fenséges asszony látogatásának programja. — Négy napot tölt Arad-megyében. — A helyőrség hangversenye.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, október 8.

Megírta ma az Aradi Közlöny, hogy az aradi Vörös Kereszt Egylet vezetősége sürgős értekezletre ült össze és megbeszélte Augusztia főhercegnő látogatásának előkészítését. A főhercegnő, aki a háború kitörése óta teljes odaadással és fáradhatatlanul vesz részt a sebesült ápolásban és katonacsaládok gyámolítását irányító munkában, már a nyáron készült Aradra, hogy az itteni és Arad környékén levő sebesültápoló intézményeket meglátogassa. A magas látogatás terve azonban nem valószínűsíthető meg és a főhercegnő bizonytalan időre elhalasztotta aradi útját.

Zselenski Róbertné grófné most újból alkalmat talált arra, hogy az aradkörüli Vöröskeresztes tevékenységre felhívja a fenséges asszony figyelmét, aki szívesen ígérte meg, hogy október 10–15. között megteszi az elmaradt látogatást. A nap közelebbi meghatározása késett és tegnap még úgy volt, hogy már vasárnap megérkezik a főhercegnő. Ma azonban Augusztia főhercegnő udvartartása részéről a fenséges asszony kamarái előljárója végleges dispoziciókat közölhetett.

Ezek szerint Augusztia főhercegnő kíséretével udvari különkocsiban hétfőn, október 11-én délután öt óra hat percekor érkezik meg Mária-radnára. A főhercegnő udvari kocsiját a budapesti személyvonat hozza Radnára. Mária-radnán a fenséges asszonyt az ottani Vörös Keresztos intézmények funkcionáriusai, a radnai és lippai járások főszolgabírái fogadják. Augusztia főhercegnő rövid szemleutat tesz az ottani vörös keresztos kórházakban, azután pedig Zselenski Róbert gróf vlt. főrendiházi tag autóján Temesújfalura megy, ahol másnapig tartózkodik.

A temesújfalui időzés alatt a fenséges asszony meglátogatja természetesen a Zselenski Róbertné grófné által fenntartott és vezetett mintaszerű sebesült kórházat. A főhercegnő látogatására a kastélyban minden előkészület megtörtént és készen áll Augusztia főhercegnő kényelmesen berendezett lakosztálya is. Este a kastélyban egészen szűk körben vacsora lesz, amelyen Augusztia főhercegnő is részt vesz.

Kedden, október 12-én autóján jön be a fenséges asszony Temesújfaluról vendéglátó gazdái kíséretében Aradra, ahol a liceumi kórháznál lesz az ünnepélyes fogadtatás. A fogadtatás részleteit és azt a sorrendet, amelyben a főhercegnő a Vörös Keresztos intézményeket meglátogatja, most állítja össze a rendezés költségvetését előkészítő vezetőség.

Aradon összesen három sebesültkórházban van tervbe véve a főhercegnő látogatása. Megérkezése után a liceumi kórházat járja be, onnan a Fischer Eliz palotájában levő hatalmas kórházban tesz látogatást, végül pedig a Ferenc-téri kórházban jelenik meg.

Este hat órakor az Arad-Csanádi Egyesült Vasutak különvonata viszi ki Augusztia főhercegnőt Bánkútra, József főherceg birtokára, ahol a főhercegi vadász-kastélyban száll meg a fenséges uró. A szerdai napot — ha az idő kedvez — valószínűleg vadászattal tölti Bánkúton Augusztia és csak október 14-én, csütörtökön utazik vissza Budapestre. A főhercegnő szalonkocsiját Bánkútról Kétegyháza-ra

Acsev. különvonata viszi, itt pedig a 607-es számú személyvonathoz csatolják.

A főhercegnő látogatására a helyőrség szerdán délután 6 órakor a Kulturpalotában nagyszabású jótékonyes hangversenyt rendez, amelyen természetesen maga a fenséges asszony is részt vesz kíséretével. A műsor a 33. k. gyalogezred kitűnő zenekarának választott zenészeiből s két katonai szolgálatot teljesítő aradi művész: Vass Sándor és Tellmányi Emil szólistáiból fog állani. A részletes programot holnap hozzák nyilvánosságra.

A szerdai hangverseny egyedül nagy zenei eseménye lesz Arad háborús kulturéletének. A város társadalma bizonyára szívesen fogja Augusztia főhercegnő látogatását és a hangversenyt is kifejezést adni, hogy a hangversenyt színtől megtölti a Kulturpalota dísztermét. A hangverseny jövedelmét felerészben az aradi Vöröskereszt, felerészben pedig a háziérek elcseszt hősinek családtagjai kapják. Jegyeket vasárnap reggeltől fogva kapni Weiss Leó papirkereskedésében és Scherhag H. közimunka üzletében. Az előbbi helyen a baloldali, az utóbbinál a jobboldali helyek válthatók meg. A páholyokat és a földszinti első sort a főhercegnő látogatására és a kíséretének, valamint a hivatalos személyeknek tartják fenn. A 2.—6. sorban 10 korona, 7.—14. sorban 6 korona, 15.—22. sorban 4 korona, 23.—28. sorban 3 korona egy hely. A baloldali arkély ülőseit a katonatisztek számára tartják fenn, jobboldalt az első sorban 5 korona, a 2-ik sorban pedig 3 korona egy hely.

## Átcsoportosítják az orosz hadsereget.

(Uj haditervvvel uj offenzívát kezdenek.)

Vádirati tudósítás.

Berlin, október 8.

Az orosz határról jelenti a Nationalzeitung tudósítója: Már végbe ment az orosz sereg átcsoportosítása és az új hadvezetőség, amelynek élén a cár áll, új haditervet dolgozott ki. A négy vezérő tábornok, Alexejev, Russkij, Evert és Ivanov Minszk közelében egy kis faluban ült. össze tanácskozásra a cár elnöklése alatt. Nyilván nagyon megnyerte a cár tetszését az új haditerv, mert közvetlenül a haditanács után mind a négy tábornok megkapta a másodosztályú nagykeresztet.

Az átcsoportosítás hatalmas szállítással járt, aminek következtében a nyugati kormányzóságok területén lévő vasutvonalakat elzárták a magánforgalom és teherszállítás elől. Pétervár és Moszkva el van vágva a nyugati kormányzóságoktól. A Russ-

kij Invalid közli, hogy az átcsoportosítást általános orosz offenzíva fogja követni a francia-angol offenzíva támogatása céljából.

### Az orosz offenzíva újraéledése.

Bécs. A sajtóhadiszállásról jelentik: A harci tevékenység, amely az orosz hadszíntér déli szakaszain több napon át teljesen elcsendesedett, tegnap újból feléledt. Az arcvonal déli sarkán és Volhyniában az oroszok ismét előrenyomulásokkal próbálkoztak, anélkül azonban, hogy bármiféle eredményt érthettek volna el. A besszarábiai határon Korda tábornok csapatainak határozott ellenállásán törtek meg fáradozásuk. Volhyniában pedig a nagy erővel megindult és gyors egymásután következő támadások a megerősített és a harci szünet alatt erősen kiépített Putilovka-arcvonalon omlottak össze. És ugyanakkor, amikor az oroszok áttörési kísérleteiket nem tudták megvalósítani, a szövetségesek a Polesia déli nyulványánál nagy sikert értek el. Azt a lovasságot ugyanis, amely Styrből kiindulva a Sarny-Kovel vasúti vonal területén haladt előre, néhány nappal ezelőtt a Slucból idevetett erős orosz erők Cartorissk-Kulikovica-Kolki területén feltartóztatták és szorongatni kezdték. Kulikovica és Cartorissk körül ezalatt makacs harcok fejlődtek ki, amelyek váltakozó sikerrel folytak. Ezek a helységek több ízben változtatták birtokosaikat, míg végül erősítéseink végül vetették az orosz helyi előnyomulásnak és az ellenséget Kulikovica és Novosielki mellett ismét kelet felé üzték vissza.

### Orosz jelentés a legutóbbi harcokról.

Budapest. A sajtóhadiszállásról jelentik: Az orosz vezérkar október 7-én a következő hivatalos jelentést adta ki: Dünaburg mellett Siskova falva vidékén és a vasut és a Svanteb-tó között a németek tegnap délelőtt egyik ezredük ellen váratlan tüzelést indítottak. A németek huszas kaliberű ágyúval tüzeltek. A heves tűz védelme alatt az ellenség előrenyomult és sáncaink egy részét elfoglalta. Tűzsergünk a sáncokat és a behatolt németeket pusztító tűz alá vette és csapataink erőteljes ellentámadásba mentek át. A németek nem sokáig állták a tüzet és nagy veszteséggel visszavonultak, mire a sáncokat visszavettük.

Mjesioka több átkelési pontján makacs harc folyik. Borovia falvát (Kasiani mellett) rohammal elfoglaltuk, miközben több foglyot ejtettünk és gépfegyvereket zsákmányoltunk. Kosiana és a Postavi falvak között fekvő Teljaki és Kozli kőszégekben a németeket harcban kiűztük. A Spiaghen-folyó több szakaszán az Osmice-től délre sikerült csapatainknak a nyugati partra átjutni. Saresnisnica Sthovei körletben fekvő néhány falu elfoglalása után mintegy háromszáz sebesületlen németet, köztük öt tisztet elfogtunk. A foglyok között tizenkilenc tüzér is volt egy tiszttel. Négy gépfegyvert és sok más hadiszert zsákmányoltunk. Smorgontól a Pripjetig nincs változás.

A Stoschod torkolatánál az ellenség elfoglalta Tozok falvát, de erőteljes támadásunk elűzte onnan. Ép úgy elűztük az ellenséget a styrmenti Stabaciotól északra a Kove'seni vasut mentén fekvő állásából és a Soviciától délkeletre fekvő Kostinhookából. Több mint kétezer foglyot ejtettünk itt, két gépfegyvert és traint zsákmányoltunk. Ugyanezen a vidéken átkeltek csapataink Polono mellett a Styr folyón és kiűzték az ellenséget Smin falvából. Kozlinaki falva mellett is sikerült csapatainknak átkelni a Styr folyón.

## Nyolc napi elzárás tojás-drágításért.

(Erélyesen lép fel a rendőrség az élel-  
miszer-uzsora ellen.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 8.

A rendőrség, ismét erélyesen fogott hozzá annak a hivatásának megoldásához, hogy az élelmiszerekkel üzérkedő kufárokat végleg letörje. Az aradi piac renitenskedő kofáit hetek óta ostromolja a szigorú ellenőrzés, de ezek még mindig nem adták be a derekukat. Pár nap óta nagyobb számban szállítják a rendőrségre a kapzsi embereket, ahol ugyancsak pár nap óta sokkal szigorúbb elbánásban részesítik őket, mint azelőtt. Ma heti piac volt és így előre is várható volt, hogy a kihágási bíróságon nagy lesz a forgalom.

Az eladók között volt, akit előállítottak Lutvák Izsák. Reggel hét órakor megjelent a piacon és egy mázsa szőlőt akart venni. A rendőrök észre vették és figyelmeztették az elővásárlási tilalomra. Lutvák nem sokat hallgatott a rendőrökre, tovább alkudott, majd mikor ismételtén szóltak neki ezért, élesen fakadt ki a rendőrök ellen. Erre felkísérték a rendőrségre, ahol Weil Károly dr. rendőri büntető bíró az elővásárlási tilalom megszegése miatt a maximális büntetéssel, kétszáz korona pénzbírsággal sújtotta.

Ma hozta meg az ítéletet Weil Károly dr. Rosenberger és társa tojás exportőr cég főnöke ellen is, (akinek a 20 filléres hatósági tojás rövid uralma köszönhető.) Kemény Manó a cég főnöke tegnap, kihallgatása alkalmával bevallotta, hogy a megyei kofáktól tizenhat fillérért vette a tojás darabját és az így összevásárolt tojásokat, hetenkint körülbelül hatvan ezret Budapesten keresztül Németországba szállította. A rendőri büntető bíró ezért Kemény Manót nyolc napi elzárásra és kétszáz korona pénzbüntetésre ítélte. Az ítélet indokolása többek között a következőket mondja.

— A terhelt beismerte, hogy tizenhat fillérért vásárolt tojásokat. Beismerte azt is, hogy ő a vidéken lakó kofáknak leveleket írt, hogy milyen áron hajlandó tőlük vásárolni tojást. Megállapítást nyert, hogy a megyei kofák saját pénzükhöz nyolc-tíz fillérért szedték össze a tojást és a terhelt azt tizennégy-tizenhat fillérért vette meg tőlük. Kétségtelen tehát, hogy Kemény Manó a tojás hatósági árát, mely tizennégy fillér, túllépte. Az is tény, hogy miután a terhelt a piaci árnál magasabb áron vásárolta a tojást, a termelők és az eladók nem a piacon, hanem a terheltnél adták el a tojásokat, amely a tojás hiánynak egyik legtöbb oka volt. Miután pedig a hatósági árak mindenkit egyformán köteleznek és egyformán kötelezik azt is, aki az áruk eladásának közvetítésével, illetve az áruk exportjával foglalkozik, kétségtelen, hogy a kihágás fennforog. Így tehát a terhelt ár-drágítás miatt volt büntetendő.

Grumáz László dr. rendőrkapitány, rendőri büntető bíró is több élelmiszerekkel üzérkedő asszony ellen hozott ítéletet. Özvegy Kőmives Józsefnét husz korona pénzbírságra ítélte a büntető bíró. Mojzescu Jánosné két napi elzárásra és 25 korona pénzbüntetésre ítéltek, mert egy pár libát túl drágán akart eladni. Urszk Todor tizenkét arab libával jött be a piacra és libáit jóval magasabban

akarta értékesíteni mint azt a hatósági ár megengedi. Három napi elzárásra és 25 korona pénzbüntetésre ítélték.

## H I R E K. LEGUJABB.

Erkezett reggel 2 órakor.

**Szófia. A király közölte a kormányval, hogy mint legfelsőbb hadur Jekoff tábornokot megbizsa a hadrakelt sereg főparancsnokságával.**

**Szófia. Az orosz követ Ruszesuk, a többiek pedig Dedeagacs felé utaztak el. A pályaudvaron a bucsu vételre több külügyi tisztviselő és a király nevében Szavov jelent meg.**

**London. A Morning Postnak jelentik Athénből: Sir Francia és Elliot angol követ tegnap az entente nevében fontos tanácskozást folytattak Konstantin királyival.**

**London. A Times éles szavakban kell ki a cenzura ellen mert Venizelosz visszalépésének pusztá hírt tizenhat óra hosszat visszatartotta és megcsönkította Bushanan angol lap tudósító jelentését a nyugati fronton folyó harcokról. A cenzura törölte a tudósításnak azt a részét, a mely elismeri a németek szívósságát és ügyességét. Ezt írja a Times, keresztül kellett volna engedni, mert ez az angol csapatok bátorságának megfelelő méltatása.**

**London. Venizelos bukása rendkívül nagy hatással volt az angol közvéleményre. A Dayli Mail azt írja, hogy az angol diplomácia ismét kudarcot vallott. A diplomácia első hibája az volt, hogy Ferdinándtól ki hagyta magát játszani. Rövidesen négyszáz ezer tónyi bolgár sereg harca készen lesz és ezt a Dardanelláknál nélkülözhető negyedmillios török hadsereg fogja támogatni. Görögország talán semleges marad. Lehetséges azonban az is, hogy Németország mellé áll és akkor Szerbiát a központiak elleni védekezés teljesen igénybe veszi. A helyzet, mondja a lap, komolyabb nem is lehet.**

**Berlin. Az utóbbi hetekben a német buvárhajók a Középtengeren eredményes munkát végeztek. Mintegy tucat ellenséges gőzöst, köztük csapatokkal telt szállítóhajókat süllyesztettek el. A Romazan angol gőzössel egy félszer indiai katona pusztult a tengerbe.**

**Athén. Az új kabinet tagjai ma letették az esküt. Hír szerint a Venizeloszisták támogatni fogják a kormányt, nehogy a mozgósítási időszak a kamara feloszlatásával komplikáltságos legyen.**

**Berlin. (Hivatalos.) A tengerészeti vezérkar jelenti: szeptember 12-én délelőtt Dünamündtől északnyugatra 20 tengeri mérföldnyire egyik vízi repülőgéppünk 1500 méter magasságból egy két árbocos Shonert vett észre, amelyet kis vontató hajó vontatott. A vízirepülőgép 1000 méterre leszállt körülrepülte a vontató hajót és lövésekkel a legénységet úgy megfélemlítette, hogy az meg adta magát. A repülőgép ekkor leszállt a vízre, megfigyelője a vontatógőzösbe szállt és átvette a parancsnokságot. A Shonert szenet és vasat szállított Rigáoa ép ezért elsüllyesztették, miután legénységét a gőzhajóra szállították. És utóbbi szá-**

badon bocsátották. Amennyire ismeretes: ez az első eset, hogy vízirepülőgép süllyesztett el ellenséges hajót.

**Athén. A Reuter ügynökség jelenti: Venizelosz tegnap képviselőkkel és párthiveivel folytatott beszélgetése során kijelentette, hogy amióta a kormány vezetését ismét átvette: igazi egyetértés a király és közöttük nem állott fenn, csak egy kérdésben volt teljes egyetértésben a királlyal: hogy a görög mozgósítás Bulgária kétszínű magatartása miatt szükséges.**

**Athén. Az Agence d'Athènes jelenti: Öt volt miniszterelnök: Zaimis, Dragumis, Rallis, Theotokis és Gunaris alapították meg az új kabinetet. A tárcák így oszlanak meg: Rallis: igazságügy, közlekedésügy, Theotokis: közoktatás, közgazdaság, Gunaris: belügy. Valószínű, hogy Conduriotis tengernagy a tengerészeti. Janakitszas tábornok a hadügyi tárcát veszi át. A kabinet tagjai az est folyamán teszik le az esküt.**

**Basel. A Baseler Nachrichten jelenti: Szalonikiben partraszállított csapatok száztízezer főből állanak. Kétharmaduk francia. Az angolok újabb expedíciót készítenek elő Szalonikibe.**

**Amsterdam. A Reuter ügynökség levelezője jelenti Udineből: Miután az osztrákok az összes helyeket, amelyeket nem tudnak tartani, elpusztítják (?) az olasz hadvezetőség eredeti tervét, hogy Triestet elfoglalja, elejtette, miután meg akarja akadályozni, hogy ez a remek város elpusztuljon (!) Ezért most Görzöt és környékét forszírozzák, azután a Karst fensík ellen folytatják az előnyomulásukat és így majd elvágják Triestet Ausztriától. (?)**

**Kopenhága. Nisből jelentik: Az idegen államok szerbiai képviselői a kormány felszólítására kedden Cristinába költöztek.**

— A harmadik osztrák hadikölcsön. Budapestról jelentik: Ma jelennek meg Bécsben a harmadik osztrák hadikölcsön hirdetésményei, 5 és fél százalékos kamatozásúak, az árfolyam 93.10 korona, az aláírási határnap november hatodika. A befektetett tőke tehát közel 6 százalékot, pontosan 5.90 százalékot gyümölesz. Bécsben oly óriási érdeklődés nyilvánul meg a kölcsön iránt, hogy a Wiener Bankverein kénytelen volt a Haas-féle szőnyeggyár jelenleg üres helyiségeit kibérelni a jegyzés idejére s ezekben az óriási helyiségekben folyik a jegyzések feldolgozása. A német pénzügyminiszterek már is kijelentették, hogy készséggel lombardirozzák az új kölcsönt. A tegnapi nap legérdekesebb jegyzése a Simplioissimus-kabarat ötvenezer koronás és legnagyobb a Hirtenbergi tölténygyár ötmillió (ezen összeg fele magyar kölcsönre) jegyzése.

— Köszönetnyilvánítás. A „Román Neuzetiház”-ban elhelyezett tartalékkórház sebesültjeinek adományoztak természetben. Stern Ilona, özv. Arzt Vilmosné, Lenz Jánosné, Rubina Károlyné, Kiss Eszter, Petrovics Száva. Pénzbeli adományok: N. N. 2 korona. Guta József 2 korona, Metzger Márton dr. 2 korona, Szántó Mihály 2 korona, Engelhard József 1 korona, Diessl Károlyné 2 korona, Fürtös Gizella 2 korona, Varga Beatrix 2 korona. Tanítványok gyűjtése 7 korona 19 fillér. Összes 22 korona 19 fillér. Mindezeket bálásan köszöni özv. Sváby Pálné.



— **Letartóztatott kereskedők és volt katonai raktárfőnök.** Nagyváradról jelentik: A nagyvárad kir. ügyészség a következő hivatalos értesítést adta ki:

— A budapesti m. kir. államrendőrség kirendelésére által fogantatott nyomozás adatai alapján az általa őrizetbe vett *Kepes Sámuel*, *Ullmann Sándor* és *Weiser Eisik* Izsák nagyvárad lakosok irányában a hadviselés érdekei ellen elkövetett büncselekmények miatt a kir. ügyészség az előzetes letartóztatást elrendelte. Az ezen határozat ellen a terhelték és védőjük részéről benyújtott előterjesztést a kir. törvényszéknek a gyorsított bünvádi eljárás rendes szabályai szerint működő öt tagból alakított tanácsa elutasította. Ugyanezen ügyből kifolyólag a temesvári cs. és kir. hadosztálybíró kirendelt vizsgálóbírója *Menkes Lipót* — a nagyvárad cs. és kir. élmezési raktár volt főnöke ellen a vizsgálatot és a vizsgálati fogságot elrendelte. — *Ullmann* dús gazdag ember és a nagyvárad ortodox izr. hitközség elnöke.

— **Sok szárnyas került az aradi piacra.** A mai heti piac képe sokkal rendezesebb volt, mint az utóbbiaké. Különösen a Szabadság-téri piacra lehet ezt mondani, ahol árukban sem volt hiány és ahol a vásárlás is a legnagyobb rendben ment. A barmtípiac már több dolgot adott a rendőrség embereinek. Szárnyasokat ugyan eleget hoztak be, a közönség ennek dacára a piac közelében levő utcákon várta a piac felé közelítő kocsikat, melyeket az utcán százával rohantak meg. Ennek az volt a következménye, hogy az eladók a nagy kereslet folytán magasabb árakat is kértek, mint szabad lett volna. S viszont a szolgálatot teljesítő rendőrtisztek sem tudták a nagy tolokodásban ellenőrizni a kofák által megszabott árakat. A rendőrség legközelebb nagyobb apparátussal fog kivonulni ide a rend fenntartásáért. Még a gabona piacról kell megemlíteni, ahol nagy közönség várt arra, hogy be fogják hozni valamit, de mindössze két kocsi jött el a piacra tengerivel, amit pár perc alatt elkapkodtak.

— **Uj robbanószer.** Krisztiániból jelentik: Egy fiatal dán mérnök, *K. V. Nielsen*, feltalált egy aerolitnek nevezett robbanószeret, amelynek a dinamittal szemben igen sok az előnye: előállításának költsége fele annyi és kezelése egészen veszélytelen. A robbanóanyaghoz hátra nem közelkedhetünk tüzzel, mert tözög módjára csendesen elég. A Dánia nyugati részén levő Jyderup községben a feltalálórészére a kormány gyárát alapított, amelyet az aeroliton kívül naponta 18 000 gyutas előállítására is berendeztek. A dán hadsereg a feltalálónál eddig 300 000 ilyen gyutasot és 15 000 kilogramm aerolitot rendelt, a mely főként kézigranátók részére rendkívül használható lesz.

— **Köszönetnyilvánítás.** Kisiratos község hazafias, áldozatkész polgársága az aradi román szeminárium és Darányi-utcai tartálykórházak részére a következő élelmiszereket adományozta: 15 zsák lisztet, 3 és fél zsák babot, 1 és fél zsák búzát, 20 zsák burgonyát, 89 darab csirkét, 3 darab rucát, 30 darab tojást, 1 bál tehénneműt és 15 kőona kézpénzt. Hogy a község polgársága ily szöpen udakozott, az az áll. elemi isk. tantestületnek és a községi előljárásnak érdeme; fogadják meg ők, mint a polgárság összesége a kórház vezetőségének leghálásabb köszönetét.

— **Hősi halál.** *Kiss Gyula*, nagybecskereki hadapród, *Kiss István* nagybecskereki rég. ebajtó fia, zongoraművész, szeptember hó 17-én az orosz harctéren roham közben elesett.

— **A zsiruzsora ellen.** Bécsből jelentik: Október 5-én a hadügyminiszteriumban az osztrák és magyar kormány képviselőinek részvételével értekezlet volt a disznózsir és szalonna kérdésének rendezése ügyében. A konferencia szükségesnek tartja, hogy a zsir és szalonna árait mindkét államban egységesen állapítsák meg s hogy megakadályozzának minden olyan szándékot, amely az árunak egyik államból a másikba való elszállítása útján a kérdés rendezését megnehezíti. A végleges kormányrendeletig a kormány helyi intézkedésekkel vet véget a baj továbbterjedésének.

— **Szolgálati jubileum.** Lélekemelő ünnepély volt ma az aradi királyi járásbírósnál abból az alkalomból, hogy *Gál József* járásbírósi kézbesítő szolgálatának 25 évi évfordulóját ülte. Az aradi királyi járásbírósnak nagybecskereki, köztisztelőben és szeretetben álló vezetője, *Kovács József* járásbíró magaköré gyűjtötte a járásbírósnak bíráit és tisztviselőit, ugyancsak a kézbesítőket is, kik előtt melegehangú szavakkal üdvözölte az ünnepeltet. Azután elismerését és meglegedését fejezte ki *Gál József* kézbesítőnek munkásságáért, becsületéért és tisztességéért. Utalt arra, hogy nemcsak a nagyobb és fontosabb munkákban lelkiismeretesen elvégzett munka is. Ezek után átadta a bírák és tisztviselők ajánlását. *Gál József* kézbesítő meghatottan köszönte meg és örök emlékében zárja a járásbírósnak vezetőjének nyílt elismerését, ugyanígy a bírák és tisztviselők kedves emlékét.

— **Hindenburg további tervei** érdeklik ellenségeinket, mert ezekhez szeretnék alkalmazni ellenintézkedéseiket. A hadvezér azonban udvariatlan és nem mond nekik semmit. Hanem annál meglepőbb cselekszik, amikor időről-időre a harctér olyan helyen csap le, ahol nem is várják. A háború elején aktuális térképeknek már a szélén vannak, vagy talán ki is jutottak rólok azok a helyek, ahol most Hindenburg operál. Ezért értékes a Freytag-féle új térkép, amely a Keleti tengeri partományokat mutatja: Kurlandot, Livlandot és Estlandot. A külön térképen Königsbergből Vilnán át Witebokig és Pétervárig meg van minden; déli Finnország legnagyobb részét, az Aland-szigeteket és a svéd partokat is láthatjuk rajta. Ez a térkép pontosan kiegészíti a Freytag-féle orosz harcéri térképet, amely a Memel-Vilna vonalától a román határig mutatja be a harcok színterét. A térkép 1:20 koronáért kapható a kiadónál *Freytag G.* és *Berndt* cégnél (Wien VII. Schottenfeldgasse 62.)

— **A vak katonáknak.** *Karácsonyi Márton* 10 koronát küldött hozzánk a vak katonák alapjára. Rendeltetési helyére juttatjuk.

— **Iskolatásak legnagyobb választékban** a *Fischer* Nagyáruházában a Szabadság-téren. Gyermekkoscsik és gyermekszékek gyári raktára. Legelőször bevásárlási forrás *Fischer* Áruház. Fénykép kedvezmény. 227

— **Fűtőanyag papírral!** A drága fűtőanyag mellett sokat megtakarítunk, ha a tüzelésnél olesó hulladék papírt használunk. Ilyen hulladékpapír kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható: bálanként 2 koronáért az Aradi Közlöny kiadóhivatalában.

— **Apróhirdetések az „Aradi Közlöny” részére** felvételnek a *Messonger-hoy* irodában *Doák Ferenc-utca 8.* Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny

### Tábori előfizetőink és olvasóink b. figyelmébe.

Miután tábori postautalványon az irásbéli közlemény nincs megengedve, arra kérjük azokat, akik a háborúból pénzt küldenek, hogy egyidejűleg külön levelező-lapon jelezzék, hogy az összeget milyen célból küldötték.

## Másfél évre ítélt gyilkos aradi katoná.

(Főtárgyalás a temesvári hadosztálybírósnál. — Az átszurt szívű szakaszvezető.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, október 8.

Aradon 1915. július 21-én déli tizenkét órakor *Czitrom Mór* né korcsmájában emberölés történt. *Uzán József* 33. gyalogezredbeli őrző címzetes káplár zsebkésével a szíve táján megszurta *Popeszkú Milentie* 33. gyalogezredbeli szakaszvezetőt, aki másnap belehal a sebébe. A temesvári katonai ügyészség a katonai büntetőtörvénykönyv 419. szakasza alapján *Uzán* ellen emberölés miatt vádat emelt és ez ügyben tartotta meg a főtárgyalást a temesvári császári és királyi hadosztálybírósnál. A tárgyalást *Aszlányi Andor* dr. főhadnagy-hadbíró vezette, a vádhatóságot *Csillag Róbert* dr. főhadnagy, katonai helyettes-ügyész képviselte, a védelmet pedig *Kelemen Gábor* dr. aradi ügyvéd látta el. A bíróság *Hem Jenő* százados elnöke mellett *Kostyal* kapitányból a *Somló* és *Sziklai* főhadnagyokból állott. A tárgyalás magyar nyelven folyt.

*Uzán József* vádlott előadta, hogy július 21-én betért *Czitrom Ilona* vendéglőjébe, a hová többször is el szokott járni és sört ivott. Egy barátommal — ugymond — voltam együtt a később hozzánk csatlakozott *Gligor Lukács* fuvaros is. Később két önkéntessel bejött a korcsmába *Popeszkú Milentie* szakaszvezető. Ezek a szomszédos asztalhoz ültek le. En a barátommal a katonai sarzsikról beszéltem és azt mondtam, hogy ha valakit kiszuperálnak, akinek sarzsija volt és később újból behívják, nem kapja vissza a rangját. *Popeszkú*, aki meglehetősen részeg volt, azt kiabálta felém, hogy számár vagyok. Visszaszóltam neki, akkor *Popeszkú* az asztalomhoz jött és pofon vágott. Azt mondtam neki, üssön meg még egyszer, ha mer. Megütött, mire én mindkét pofont visszaadtam neki. *Popeszkú* harmadszor is pofon vágott. Akkor én kivettem nadrágzsebemből a bicskát, kinyitottam és hadonászni kezdtem vele. Azért tettem, hogy *Popeszkú* ne merjen többször megütni. *Popeszkú* azonban részegségében egyenesen nekibukott a késnek, mely a testbe hatolt. En nem akartam őt megszurni. *Popeszkú* kivezették a korcsmából, engem pedig a késültség nem sokára elvitt.

A vádlott vallomása után következett a tanú kihallgatás. A tanúk, *Czitrom Ilona* korcsmárosné, *Magony János* szakaszvezető és mások vallották, hogy *Uzán* késsel ment a szakaszvezetőnek.

*Aszlányi Andor* dr. tárgyalást vezető kiéleltette, hogy ezek után a bíróság meghallgatja az orvosi szakértők véleményét. Az egyik szakértő *Simon* dr., a másik szakértő pedig *Zimmermann Károly* dr.

— **Tiltakozom az ellen** — szólalt fel *Kelemen Gábor* dr. — hogy *Zimmermann* drt, aki az operációt végzte és tulajdonképpen a boncolás hiányában az egyetlen orvos, aki halottat látta, szakértői minőségben kihallgatásuk és előre is szeméremi panaszt jelentek be.

A bíróság tanácskozára vonult vissza. A kiemondotta, hogy *Zimmermann* dr. szakértői minőségben nem hallgatható ki, hanem tanúként hallgatják ki. Helyette szakértőnek *Balázs Emil* dr. főorvost hívta meg, aki a folytatálagos tárgyaláson már meg is jelent.

*Zimmermann Károly* dr. tanuvallomásait felolvasta a kórházban felvett hivatalos kórelőírást.

A perbeszéd megkérdezése után a hadosztálybírósnak ítélethozatalra vonult vissza. Közel egy teljes óráig tartó tanácskozás után visszatért a hadosztálybírósnak a tárgyalási terembe s *Aszlányi Andor* dr. főhadnagy-hadbíró, a tárgyalás vezetője a következő ítéletet hirdette ki:

— A hadosztálybírósnak az *Uzán József* 33. gyalogezredbeli őrző címzetes káplár

nyében megtartott máj tárgyaláson a bizonyítási eljárás, a tanuvallozások, szakértői vélemények és a vád és védelem meghallgatása után folytatott tanácskozáson beható kutatás után úgy találta, hogy Uszán József esetében a jogos önvédelem esete nem állapítható meg, de még a jogos önvédelem túllépése sem, mert a legfelsőbb katonai törvényszék gyakorlata szerint pofonütésekkel szemben azok elhárítására nem szükséges olyan — életet veszélyeztető — eszközöz nyulni, miként azt jelen esetben a vádlott tette, aki bleskát ragadott, mert jelen esetben a pofonütések elhárítására a sértett agyonszurására nem volt szükség, miután az fegyvertelen volt. Ennélfogva a császári és királyi hadosztálybíróság Uszán Józsefet a katonai büntetőtörvénykönyv 419. szakaszában meghatározott emberölés büntetésében bűnösnek mondja ki és öt ezért egy és fél esztendei súlyos börtönre ítéli, mely szigoritattik az által, hogy az elítélt a tett elkövetésének minden hónapi fordulóján, vagyis minden hó 21-én kanyér és vis melletti bőjtél és kemény fekhellyel kapcsolatosan sötét magánzárkába záratik. Egyben kimondta az ítélet a rangvesztést is.

A vizsgálati fogságból, mely július elsejéltől a tegnapi napig tartott, az ítéleti büntetésbe nem számítottak be semmit. A kihirdetés után Uszán kijelentette, hogy az ítéletben megnyugszik, mely ennélfogva joegerős.

## SPORT.

+ Jótékony célú football mérkőzés. Vasárnap délután látta vendégül az Aradi Torna Egyesület az Óvár-téri pályán a Nagyvárad Atlétikai Klub I-es csapatát. Keletmagyarországnak bajnok csapata első ízben szerepel ez alkalommal Aradon és itt is tanubizonyosságot tesz arról, hogy az országosan elismert tudásához méltóan fog szerepelni. Tekintve azonban, hogy az ATE is tudása legjavát fogja a játékba belevinni, a győztest előre nehéz megjósolni. Ezen mérkőzést megelőzőleg az ATE.

II. csapata fog játszani az AIFC. I-es csapattal. A mérkőzést, melynek tiszta jövedelme hadi jótékony célra lesz fordítva, a sebesült és beteg katonák ingyen nézhetik meg.



## NEMZETI SZÍNHÁZ

Szombat, 1915. évi október 9-én:

A) Bérlet.

### A tiszavirág.

Operette 8 felvonásban.

A) Bérlet.

Kezdete este 7/8 órákor.

Felolós szarkasztó:

Rudnyánszky Endre.

## NYILTTÉR.\*

### Értesítés.

Halbarth Ferencz néven a Kossuth-u. 36. szám alatt levő fűszerüzletet f. hó 15-re átveszem, miért is nevezett nettán levő hitelezőit ezután felhívom, hogy f. hó 15-ig követelésüket nálam bejelentsék, mert ezentul bejelentett követelést nem veszek tudomásul.

8921

Frumoszu Sándor.

\* Az ezen rovat alatt közölttektört nem vállalunk felelősséget.

## Eladok

### régi pénzeket.

Megtekinthető délután 2 órától.

Cím a kiadóhivatalban. 3922

## Ajánlunk

előrendű

### Petrozsényi köszönet,

kitünő minőségű

### Farkasvölgyi köszönet,

akna, dió, kocka és darabos osztályozásban

Boros Beni-tér 2. sz. telepünkről házhoz szállítva, valamint egész waggonrakományban bármely vasut állomásra.

Legolcsóbb árajánlattal készséggel szolgálunk.

## Kneffel Károly és Fia

köszön és kocsz nagykereskedése Arad. Városi és megyei telefon 139. sz.

## Makkoltatási hirdetmény.

A borossebesi uradalom bükkmakk termését f. hó 18-án d. e. 10 órákor fogja alulírott hivatal helyiségében tartandó szóbeli árverésen legtöbbet ígérőnek négy csoportban bérbeadni.

I-es csoport Menyháza, „Megyes és Gyalu mare” mintegy 800 hold, kikiáltási ár 1000 korona.

II-es csoport Menyháza, „Ruzsa” mintegy 400 holdon, kikiáltási ár 500 korona.

III-es csoport Menyháza, „Doszu és Sásza” mintegy 700 hold, kikiáltási ár 800 korona.

IV-es csoport „Restyráta” mintegy 400 hold, kikiáltási ár 500 korona.

Feltételek megtudhatók alulírott erdőhivatalnál.

Özv. gróf Wenckheim Frigyesné erdőhivatala, Borossebes.

3923

## Kerestetik

egy megbízható

## Élelmezési gondnok,

aki 800 orosz fogoly élelmezésére felügyel és a gyártól kapott élelemről elszámol. Fizetés megegyezés szerint. Bővebbet:

Mezőhegyesi Cukorgyár Igazgatóságánál,  
Mezőhegyes.

3925 3927

## Feladasi hirdetmény.

A Dezső Adám-féle selénd-dezsőházi kegyes alapítványhoz tartozó, Selénd község határában fekvő erdőbirtoknak az 1915—1916. évi, mintegy 11.9 kat. hold vágásterületen levő, 1822 tm<sup>3</sup>-re becsült tölgy, cser- és gyergyánfából álló, tövön található fakészlete, az 1915. évi október hó 30-án délelőtt 10 órákor, Aradon, a m. kir. állami erdőhivatal hivatalos helyiségében, (Teleky-utca 4. sz.) zárt ajánlatok benyújtásával kapcsolatos nyilvános szóbeli árverésen, el fog adatni.

A fakészlet hivatalosan megállapított becs- és egyben kikiáltási ára 15672 (Tizenötezerhatszázhatvanhét) korona, bánatpénz 1567 korona, azaz Egyezeröttszázhatvanhét korona.

A kellően kiállított és lezárt egy koronás bélyeggel és a bánatpénzzel készpénzben vagy óvadékképes magyar állami értékpapirban ellátott írásbeli ajánlatban az ajánlattevő határozottan kijelenteni tartozik, hogy az eladási és szerződési feltételeket ismeri.

Az ajánlatok a már jelzett helyen az 1915. évi október hó 30-án délelőtt 10 óráig nyújthatók be, illetve postán megküldhetők; a később érkező és a feltételeknek meg nem felelő, azoktól eltérő ajánlatok figyelmen kívül hagyatnak.

Utóajánlatok el nem fogadtatnak.

Az árverési és szerződési feltételek az aradi m. kir. állami erdőhivatalnál megtekinthetők, illetve megszereshetők.

Temesvár, 1915. október hó 7-én.

Csanádegyházmegyei Alapítványi Pénztár.

# Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket,  
csillár átszereléseket  
jutányosan végez

**Kalmár József**  
villanszerelési vállalata  
Arad, Salac-utca 2. sz.  
242. Telefonszám 242.

**Millió**  
ember használja

**KONGRES**

rekoldtság, hurut, elnyájkésődés törek-  
hurut, fullasztó és gőrsőse köhögés  
ellen a 5616

**Kaiser-féle  
meipasztilát**

3 „Fenyőjegygyet”  
**6050** bizonyítvány orvosoktól és  
magánemberek ellamerő le-  
vele a legjobb ajánlás a  
biztos sikerre és közkeletre. —  
Egyetlen hasznos készítmény sem tud  
lyon hatást elérni. Különösen kelte-  
mes és jóízű cukorka. — 20, 40 és 80  
filléres dobozban.

Kapható:  
Székely Bándor, Hajós Árpád, Gutori Pál,  
deza Kelemen, Breuer Fülöp, Ring Lajos,  
Rozsnyai Mátyas, Vojtek Kálmán, Krols  
Géza, Berger Gyula, Vajdits György,  
Heha Vilmos, Góts Károly, Bernáti János,  
Kárpáti János gyógyszerárban, Vojtek  
és Weisz drogeria, Házsu Nestor  
drogeria, Turók A. és Társa „Angyal” droge-  
ria Arad, Szodolnai Deszö gyógyszerára  
Ujvárad, Zombory János gyógyszerára  
Ujsszentanna, Adler Lajos Gyula gyogy-  
szertára M.-Pécska, Ors Rezső Pankota,  
Teffert Károly gyógyszerára Pécs,  
Krausz Elemér gyógyszerára Glogovász  
Zsigmondovics Géza Iris gyógyszerára  
Lippa, Siskely Zoltán gyógyszerára  
Csersmón, Bauer Károly gyógyszerára  
Kevermes, Rozim János gyysz. U-Pécska

Használt ólom  
megvételeire kerestetik.

5168/1915. t. k. sz.

## Hirdetmény.

Végegyháza községnek telek-  
könyvi betétei az 1886:XXIX., az  
1889:XXXVIII. és az 1891:XVI.  
t.-cikk értelmében elkészítve  
és a nyilvánosságnak átadatván,  
az azzal a felszólítással tétetik  
közé:

1. hogy mindazok, kik az 1886.  
XXIX. t.-cikk 15. és 17. §-ai alap-  
ján — ideértve e §-oknak az 1889.  
XXXVIII. t.-cikk 5. és 6. §-ában  
és az 1891:XVI. t.-cikk 15. §. a)  
pontjában foglalt kiegészítéseit is  
— valamint az 1889:XXXVIII.  
t.-cikk 7. §-a és az 1891:XVI.  
t.-cikk 15. §. b) pontja alapján  
eszközölt bejegyzések érvénytelen-  
ségét kimutathatják, e végből tör-  
lési keresetüket, azok pedig, akik  
valamely teherátvitelnek az  
1886:XXIX. t.-cikk 22. §-a, il-  
letve az 1889:XXXVIII. t.-cikk  
15. §-a alapján való mellőzését  
megtámadni kívánják, e végből  
keresetüket hat hónap alatt, vagyis  
az 1916. évi április hó 17. napjáig  
bezárólag a telekkönyvi hatóság-  
hoz nyújtják be, mert az ezen  
meg nem hosszabbítható záros  
határidő eltelte után indított tör-  
lési kereset annak a harmadik  
személynek, aki időközben nyil-  
vánkönyvi jogot szerzett, hátrá-  
nyára nem szolgálhat;

2. hogy mindazok, akik az  
1886:XXIX. t.-cikk 16. és 18.  
§-ainak esetében — ideértve az  
utóbbi §-nak az 1889:XXXVIII.  
t.-c. 5. és 6. §-ában foglalt ki-  
egészítéseit is — a tényleges bir-  
tokos tulajdonjogának bejegyzése  
ellenében ellentmondással élni ki-  
válnak, írásbeli ellentmondásukat  
hat hónap alatt, vagyis 1916. évi  
április hó 17. napjáig bezárólag a  
telekkönyvi hatósághoz benyujt-  
sák, mert ezen meg nem hosszab-  
bítható záros határidő letelte után  
ellentmondásuk többé figyelembe  
vétetni nem fog;

3. hogy mindazok, akik az 1.  
és 2. pontban körülírt eseteken  
kívül a betétek tartalma által előbb  
nyert nyilvánkönyvi jogaikat bár-  
mely irányban sértve vélik, —  
ide érte azokat is, akik a tulajdon-  
jog arányának az 1889:XXXVIII.  
t.-cikk 16. §-a alapján történt be-  
jegyzését sérelmesnek találják, e  
tekintetben felszólításukat tartal-  
mazó kérvényeket a telekkönyvi

hatósághoz hat hónap alatt, vagyis  
1916. évi április hó 17. napjáig  
bezárólag nyújtják be, mert ezen  
meg nem hosszabbítható záros  
határidő eltelte után a betétek  
tartalmát csak a törvény rendes  
útján és csak az időközben nyil-  
vánkönyvi jogokat szerzett harma-  
dik személyek jogainak sérelme  
nélkül támadhatják meg.

Együttal figyelmeztetnek azok  
a felek, akik a betétek szerkesz-

tésére kiküldött bizottságnak ere-  
deti okiratokat adtak át, hogy  
amennyiben azokhoz egyszersmind  
egyszerű másolatokat is csatoltak,  
vagy ilyeneket pótlólag benyujta-  
nak, az eredetiüket a telekkönyvi  
hatóságnál átvehetik.

A battonyai kir. járásbíróság  
mint telekkönyvi hatóság 1915.  
október hó 4.

Heintz Géza s. k.  
kir. járásbíró.

645—1915. g. sz.

## Árverési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széka f. évi október hó 10-én d. e.  
10 órakor a gáji kapitányi hivatalban tartandó nyilvános árverésen a  
következő parcellákat adja bérbé:

Az eddig Kristyóry János által bérelt Nagylegelő 648. sz. 9.,  
10., 11., 12., 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22., 23. számú  
5—5 hold parcellákat 51 korona kikiáltási ár mellett. 2. Az eddig  
Kristyóry János által bérelt Nagylegelő 64. sz. 5—5 holdas parcellákat  
51 korona kikiáltási ár mellett. 3. Az eddig Kristyóry János által  
bérelt Nagylegelő 648. sz. 7 hold 930 □-ölet 51 korona kikiáltási  
ár mellett. 4. Az eddig Kristyóry János által bérelt Nagylegelő 648.  
sz. 7 hold 930 □-ölet 51 korona kikiáltási ár mellett. 5. Az eddig  
Kristyóry János által bérelt Nagylegelő 648. sz. 5 holdat 51 korona  
kikiáltási ár mellett. 6. Az eddig Csizmadia István által bérelt Balta  
Mika dűlőbéli 632/1. 10 hold 898 □-ölet 17 korona 80 fillér kikiáltási  
ár mellett. 7. Az eddig Csizmadia István által bérelt Balta Mika  
dűlőbéli 632/2. sz. 7 hold 840 □-ölet 17 korona 80 fillér kikiáltási  
ár mellett. 8. Az eddig Csizmadia István által bérelt Balta Mika dűlő-  
béli 632/3. sz. 7 hold 920 □-ölet 17 korona 80 fillér kikiáltási ár  
mellett. 9. Az eddig Csizmadia István által bérelt Balta Mika dűlőbéli  
632/4. sz. 9 hold 880 □-ölet 17 korona 80 fillér kikiáltási ár mellett.  
10. Az eddig Csizmadia István által bérelt Balta Mika dűlőbéli 632/5.  
sz. 14 hold 550 □-ölet 17 korona 80 fillér kikiáltási ár mellett. 11.  
Az eddig Csizmadia István által bérelt Balta Mika dűlőbéli 632/6. sz.  
18 hold 55 □-ölet 17 korona 80 fillér kikiáltási ár mellett. 12. Az ed-  
dig Csizmadia István által bérelt Balta Mika dűlőbéli 632/7. sz. 7 hold  
610 □-ölet 17 korona 80 fillér kikiáltási ár mellett. 13. Az eddig  
Csizmadia István által bérelt Balta Mika dűlőbéli 632/8. sz. 11 hold  
150 □-ölet 17 korona 80 fillér kikiáltási ár mellett. 14. Az eddig  
Csizmadia István által bérelt Balta Mika dűlőbéli 632/9. 5 hold  
920 □-ölet 17 korona 80 fillér kikiáltási ár mellett. 15. Az eddig  
Stefanov János által bérelt Nagylegelőbéli 2., 3., 4., 5., 6., 7., 8., 9.  
sz. 5—5 holdas parcellákat 84 korona ár mellett. 16. Az eddig Stefa-  
nov János által bérelt Nagylegelő dűlőbéli 641/10. sz. 6 hold 812 □-  
ölet 84 korona ár mellett. 17. Az eddig Kurticsán Pál által bérelt  
Gellin dűlőbéli 848. sz. 5 holdat 39 korona 20 fillér kikiáltási ár mel-  
lett. 18. Az eddig ifj. Oláh György és társal által bérelt Libás dűlő-  
béli 724/b. sz. 25 hold 879 □-ölet 55 korona 20 fillér kikiáltási ár  
mellett. 19. A létesítendő tüzeriaktanya céljaira szolgáló területen 8  
holdat holdanként 100 korona kikiáltási ár mellett.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy  
elfogadható értékpapirokban.

Az árverésen részt lehet venni szóbeli és írásbeli ajánlatokkal.  
Az írásbeli ajánlatok lezártan, a szóbeli árverés megkezdése előtt  
a gáji kapitányi hivatalnál nyújtandók be s csak akkor vétetnek fi-  
gyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot  
tevő kijelenti, hogy az árverési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árverési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árverést  
megelőzőleg is megtekinthetők.

A gazdasági szék.

# Vas- és rézbutorgyár Aradon.

Ajánljuk a n. é. közönségnek saját gyártmányainkat  
vas- és réz-butorokban, kerti butorok, internátus-,  
kórház- és szálloda-berendezések szolid és erős kiví-  
telben. **Sodrony-ágybetétek** vas- és fakerettel minden  
méretben a legerősebb kivitelben kaphatók. Elvállalunk  
mindennemű vas- és rézbutor javításokat és festéseket.

Gyárhelyiség és raktár Aulich L.-utca 14.

Gyári telefon 423.

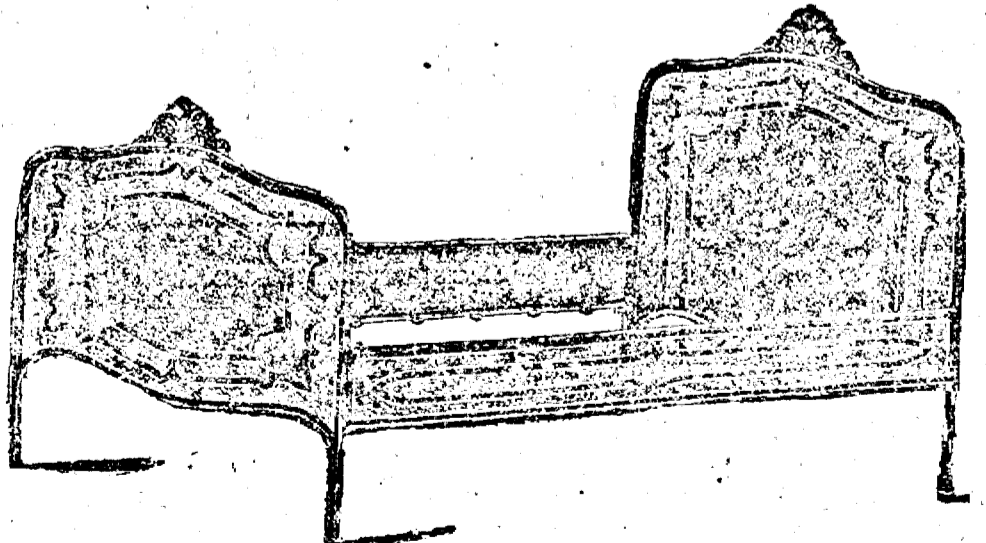
Képes árjegyzéket kívánatra díj- és bér-  
mentve küldünk.

Szives megrendeléseket kér, tisztelettel: 8926

## Fleischer Testvérek

vas- és rézbutor-gyárosok.

Alapított 1893-ik évben!



Lakatos és fényező tanoncok felvétetnek.

# Apró hirdetések.

## Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítható.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűvel 8 fillér.

Vastagabb betűvel kívánt szavak aláhúzással jelzandők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér.

Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

## LEVELEZÉS.

**Aranyvirág-nak**  
levele van a kiadóhivatalban. 8936

**Komoly,**  
tisztességes ismeretséget keres, tisztességes szolid írva leány. Leveleket „Fehér rósa” jelígre a kiadóhivatalba kér. 8929

**„V.”**  
Vasárnap a szokott helyen ha várhat 1/2-7-kor, akkor ismjen egy pár szóval K. 8980

## ALKALMAZÁST KERES.

**Ugyes fiatal asszony**  
bejárónőnek ajánlkozik a délelőtti órákra. Cim a kiadóhivatalban.

**Egy ügyes főzőnő**  
munkához ajánlkozik. Cim Gróf Károly-utca 10. 8991

**Ingvasalónő**  
házaknál, esetleg otthonra is elvállal vasalásokat szerény díjazásért. Márta, Bercsényi Miklós-utca 34. 8890

## ALKALMAZÁST NYER.

**Keresek**  
egy fűszeres segédet november hó 1. belépésre. Ajánlatok Grosz Simon, Vulkán küldendők. 8898

**Tanulóleány**  
felvételt Csepel Tözsde Apollo-mozi mellett. 8888

**18-tól 30 évig**  
ügyes mindenek kifejtéshez ért, esetleg gyermektelen özvegy, ki cseléd volt, 15-ére felvétetik magányos nőnél Budapestre. Jelentkezni lehet Aradon Deák Ferenc-utca 29., II. e. 11. ajtó, délután 2-től 5-ig. 8898

**Tanuló fiú**  
nyomda géphez, ki a 14 évet betöltötte és 6 osztálya van, heti fizetéssel felvétetik.

## INGATLAN.

**A piac közelében**  
egy kisebb emeletes ház eladó. Bővebbet Papp fodrászüzletében, Hunyadi-utca 2. szám. 8906

## LAKÁST KERESNEK.

**Keresek november 1-re**  
butorozott szobát, fürdőszobával esetleg annálkül, levelek ár megjelölésével „Drog” jelígre a kiadóhivatalba. 8938

**Keresek**  
egy modern uri kényelemmel butorozott 3 szobás földszinti, vagy elsőemeleti lakást fürdőszoba, konyha stb. mellékhelyiséggel november egytől kettő, esetleg négy hónapra, értesítést kérek a havonkénti bér megjelölésével G. J. Kistompa u. p. Battonya, Csanádmegye. 8868

## KIADÓ LAKÁS.

**Magános urinő**  
keres lakótársul intelligens hölgyet. Kossuth-utca 56., ajtó 7. 8918

**1 vagy 2 különbejáratu**  
utcai elegánsan butorozott szoba, villanyvilágítással, kiadó Erzsébet-körut 87. II. em. 15. 8919

**Egy 2 és 3 szobás**  
I. em. utcai lakás kiadó. Bővebbet Kiss Ernő-u. 1. 8920

**Osinosan berendezett**  
különbejáratu butorozott szoba azonnal kiadó. Ugyanott jó háztökost kapható. Wesselényi u. 10. sz. 8922

**Kétszobás udvari lakás**  
fürdőszoba, villanyvilágítással, parkiroszt udvarban, november elsőre kiadó Lipót-utca 8/d. 8884

**Modern**  
négyeszoza, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárattal) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 1/b. új házában november 1-ére kiadó. 2647

**Andrássy-tér 8. sz.**  
alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnalra kiadó. Bővebbet a házmesternél.

## VÉTEL ÉS ELADÁS.

**Citrom**  
olcsóbb mint a piacon, legfinomabb körtét, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 8785

## Zongora

rövid, nagyon jó, eladó. Bővebbet Szilágyi Gyula zongoratanárnál, Erzsébet királyné-körut 25. sz., 11-12 óra közt. 8987

## Üres hordókat

300-250 litereseket vesz Krausz D., Fehér Kereszt szálloda. 8935

## Róssa

és sárga burgonya jutányos áron kisebb és nagyobb mennyiségben kapható Zimmer Ádám Leiningen-utca 7/a. 8928

## Csemege szálló

eladás Háromy gazdaságnál Deák Ferenc-u. 8. 8818

## Lack

1 pántos cipő párja K 8, bársony pántos K 8, chewro 1 pántos K 11, bársony fűzős regatta K 11, bársony gombos regatta K 11, lack 1915. divat, 1/2, Tango K 10. Cipő Tözsde, Apollo mozi mellett. 8405

## Elköltözés miatt

gyönyörű, teljes szalonberendezés, valódi szőnyegek, butorok, biciklik, kardok eladók. Tudakozódni lehet Deák Ferenc-u. 29., II., 11. ajtó. Délután 2-től 5-ig. 8894

**Egy 3 kerékű**  
használt bicikli (tricikli) sürgősen megvételre kerestetik. Cim a kiadóhivatalban.

## Őszi Divat Album

1000 ábrával kor. 2-40 Pichler Sándor könyv- és papírkereskedésében Arad, Szabadság-tér 1. 781

## Egy jókarban levő

Benoid-gép felszereléssel együtt, olcsó áron eladó. Sebestyén Mór, Pannonia szálloda. 8905

## KÜLÖNFÉLE

## Apróhirdetések

az „Aradi Közlöny” részére felvételnek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

## Segéd- molnárokat

azonnal belépésre

## felveszünk

Háromalmási Műmalom  
Részvénytársaság, Háromalmás. 8984

# Ha szeplőjeitől

meg akar szabadulni,

# Ha tiszta, fehér arcját

óhajt, használjon okvetlen Hajós-téle

# Ibolya „Doré” krém.

Ara egy tégelynek 1 korona.

Ibolya Doré szappan 70 fill. Ibolya Doré puder 1 K 20 fill.

Vigyázat a „Doré” szóra.

Legjobb fekete v. barna Egy pár perc alatt bármely haját

**Hajfestő** vagy bajuszt a legszébb állandó fekete színre lehet festeni, anélkül, hogy a színt le lehet mosni,

**a „Melogen”.** Ara 2 korona.

**Szőrvesztő-Depilator.** E kitűnő, a maga nemében páratlan szerrel minden alkalmatlan szőrejt aró, nyak vagy karokról stb. minden fájdalom nélkül pár perc alatt okvetlen eltávolítható. — Ara utasítással 1 korona.

A fenti szerek kaphatók a készletnél **Hajós Arpád** gyógyszer-tárában

**ARAD, Andrássy-tér 22. sz.**

Alapított 1886. évben az Aradmegyei Közkórház számára.

Ne feledje el, ha megrendelést eszközöl, lapunkra hivatkozni.